

P. MARTON BERNÁT O. P.

APOSTOLI HŐSÖK ÚTJÁN

Szent Domonkos élete

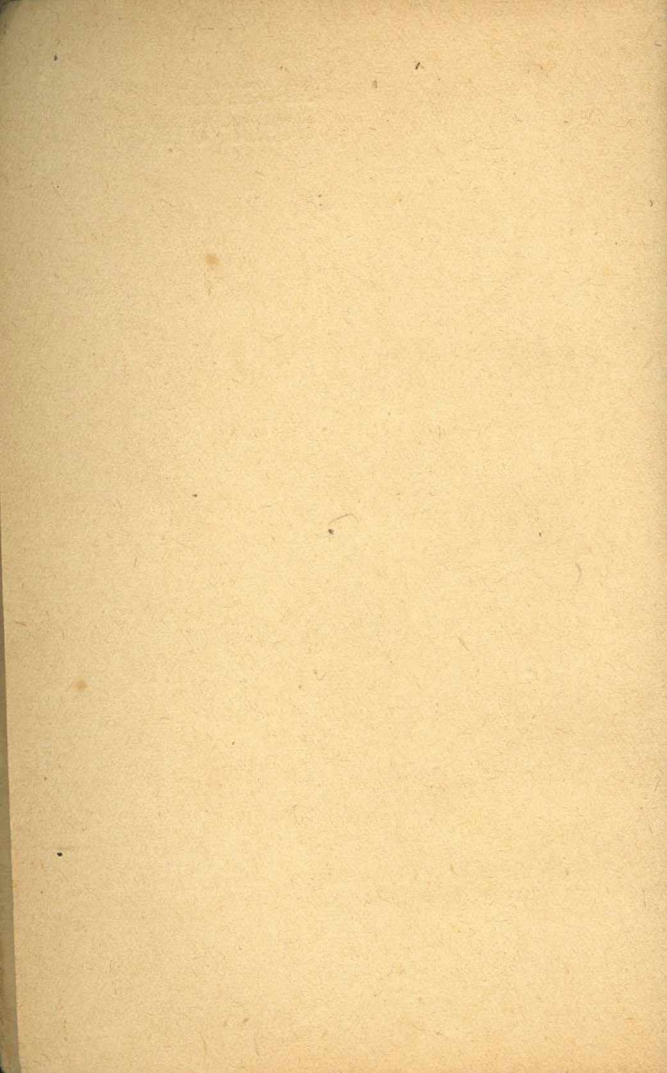
MAGYAR BARÁT BUDAPEST

MAGYAR FERENCES
KÖNYVTÁR

01100950

14
APOSTOLI
HÕSÖK ÛTJÄN

P. MARTON BERNÁT O. P.

APOSTOLI HŐSÖK ÚTJÁN

Szent Domonkos élete

MAGYAR BARÁT BUDAPEST

Nihil obstat. Fr. Andreas Haynal OP., S. Th. Lector, libr. censor, et Fr. Stanislaus Szakács OP., S. Th. Lector, libr. censor — 498—1948. Imprimi potest. Budapestini, die 26. Iulii 1948.
Fr. Ludovicus Implom OP., Prior Provincialis.

Nihil obstat. P. Raymundus Kovács OFM. m. p. censor dioeceseanus. Nr. 4694—1948. Imprimatur. Vacii, die 19. Iulii 1948.
Dr. Vincentius Kovács eppus. cons. vic. gen.

Felelős kiadó : P. dr. Dám Ince O. F. M.

Kapisztrán-Nyomda, Vác

Fel. üzemv. : Lőrincz János

Előszó

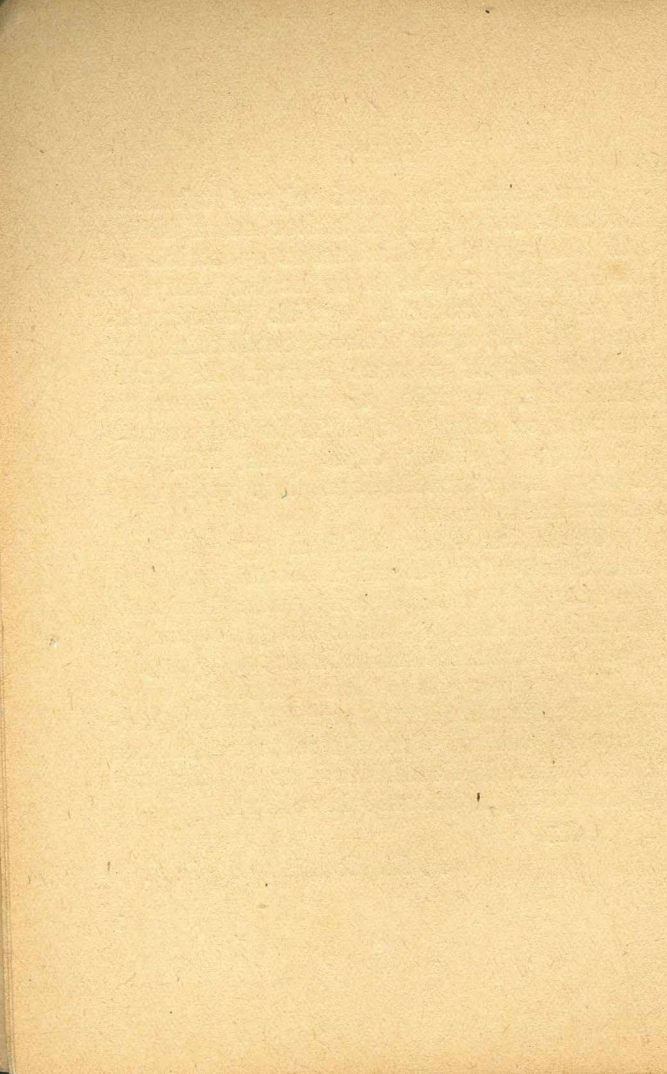
Ha a szenteket a szó teljes értelmében hősöknek mondhatjuk, akkor ezt a kitüntető elnevezést elsősorban az apostolok érdemlik meg. Senki nem hozott annyi és oly nagy áldozatot a legfőbb eszményért, mint ők. Az apostolok nyomdokain járó szentek között messze kimagaslik Szent Domonkos, a róla elnevezett szerzetes rendnek az alapítója. Róla is elmondhatjuk, hogy a hősök útját járta. Hős volt önmaga megszentelésében, hős volt apostoli működésében.

Jelen kis könyvünkben egyedüli célunk Szentünket ebben a hősielelkeségben és apostolkodásában bemutatni a szenttéavatási tanúk, utóda boldog Jordán és egyéb 13-ik századbéli írók szavai alapján.

Könyvünk kis alakja lehetővé teszi, hogy olcsón minél szélesebb körben elterjedjen s ezáltal Szentünket megismerve felbuzduljanak tiszteletére, az ifjúság pedig lelkesedjék hasonló hivatásra.

1948.

P. Marton Bernát O. P.

I.

A jövő csillaga

Szent Domonkos 1170-ben Spanyolországban Calaroga-ban született. Előkelő szülők gyermeke volt. Keresztelésekor csodálatos csillag jelent meg homlokán, ami szinte előre jelezte jövőendő hivatását. Édesanyja Aza Johanna — szent volt. Az egyház a boldogok sorába iktatta. Ünnepe a Szent Domonkos-rend augusztus 8-án üli. A régi történetírók képét a következő módon festik meg: „Okos s a mellett szerény volt. A szerencsétlen emberek iránt gyengéd részvétellel viseltetett. Előkelő származású volt, de a kevélység távol állott tőle, inkább szívesen megalázta magát. A világ nem vonzotta őt és tehetségeivel inkább Isten dicsőségét mozdította elő. Valóban az az erős asszony volt, akiről a Szentírás annyi dicséretet mond. Napi munkái után fennmaradt idejét a felebaráti szeretet és ájtatosság gyakorlására fordította. Nevezetesen búcsújáró helyekre szívesen zárándokolt és nagy részvétellel látogatta a szegényeket. Ezeknek testét alamizsnával, lel-

két pedig vigasszal üdítette fel. Jócselekedetei meg is hozták neki az ég bőséges áldását.“

Szent Domonkos életének első hét évét családja körében töltötte el, a következő hét évet pedig köztisztelőben álló pap nagybátyjánál. Már zsenge gyermek korában mutatkozott nála és egész életén át kísérte a vezeklés és önmegtagadás szelleme. Gyengéd részvét hatotta át szívét felebarátja nyomorával szemben. Nagy volt buzgalma az Isten szolgálatában. Amint megtanult járni, elkísérte hozzátartozóit a templomba. Részvété a szűkölködők iránt szinte szemmelláthatóan nőtt. Éjtszaka gyakran kibújt ágyából és gyenge testét a puszta földön való fekvéssel sanyargatta. Ezt a szokását egész életén át megtartotta. (Apoldai Teodor). Nagybátyjánál — szülei szándékának megfelelően — nem a világnak, hanem inkább Isten és az Anyaszentegyház szolgálatára nevelték. Szép lelke már akkor is mint a szellem és világosság igaz gyöngye, mint a kegyelem és erény hordozója nyilatkozott meg. Serényen tanult, pontosan engedelmeskedett. Szabad idejét legszívesebben a templomban töltötte. Ott a kispapokkal zsoltárokat imádkozott és énekelt. Naponta szentmisét hall-

gatott és azon lehetőleg ministrált. Így Isten a kiválasztottság edényévé alakította lelkét s mind nagyobb kegyelmeket öntött belé, hogy megszentelje és egykor másoknak is megszentelője és megmentője legyen.

Külsejében szerény, cselekedeteiben fegyelmezett volt. Keresztségi ártatlanságát egész életén át megőrizte.

Életkora szerint még gyermek volt, de a férfiú érettsége mutatkozott beszédeiben és tetteiben egyaránt. Mint egyik történetírója is mondja: Gyermekies vonásai mögött az érett kor bölcsesége rejtőzött (Apoldai Teodor).

II.

Iskolai évek

Domonkos 15 éves korában a palenciai egyetemre került. A tanulást szent kötelességének tartotta és olyan lelkiismeretesen látott hozzá, hogy rövid idő alatt sok társát felülmúlta. A játékokban nem igen vett részt, inkább olvasott. Gondosan került minden veszélyes társaságot. Így megőrizte ebben a veszélyes korban testét és lelkét minden tisztátalanságtól. Világi szórakozások után nem vágyódott. Igyekezett

minden idejét jól felhasználni, hogy elsa-
játítsa a hasznos ismereteket. Ezek szá-
mára fogékony lett beszennyezetlen lelke.

Világi tudomány és bölcsesség nem
elégítette ki tudományszomját. Ő az isteni
bölcseséget kereste. Amit semmiféle böl-
cselő és a tudománynak semmi kiválósága
nem nyújthat neki, azt megtalálta a hit-
tudományban, a teológiában. Négy éven át
olyan buzgalommal folytatta ezt a tanul-
mányt, hogy a nappalok rövidnek bizo-
nyultak és gyakran egész éjszakát fordí-
tott rá. Az isteni tudományt nemcsak ér-
telmébe, hanem szívébe is bevéste, mert
tudta, hogy az Úr nem azokat mondja bol-
dogoknak, akik Isten ígését meghallgatják,
hanem azokat, akik a meghallgatás után
követik is.

Az akkori időben szokásos szórakoz-
tató örömkön felülemelkedett és arra tö-
rekedett, hogy idejét gondosan kihasználja.
Tanulmányai mellett megmaradt szabad
idejét többnyire a templomok látogatására
fordította. Nagyon szeretett imádkozni. A
tabernákulum előtt töltötte el legkedve-
sebb óráit. Valósággal felüdült ott. Élete
így megoszlott a munka és imádság között.
Nem csoda tehát, hogy a bölcsesség és tu-
domány lelke lakozott benne.

Isten szeretetével párosult nála a nagylelkű és tevékeny felebaráti szeretet erénye. Két hősie esetet jegyzett fel róla a történelem. Egész Spanyolországban nagy éhínség uralkodott. Az utcán a szegények a kimerültségtől összeestek. Özvegyek és árvák sínylődtek elhagyottan és nagy nyomorban. Domonkos, aki a szegények iránti szeretetet az anyatejjel szívta magába, eladta tankönyveit és azok árát szétosztotta a szegények között. Ha az ember meggondolja, hogy abban az időben csak pergamenre írott könyvek voltak, s azért minden könyv nagy értéket képviselt és ha a mellett Domonkosnak nagy tudomány-szeretetét is tekintetbe vesszük, akkor könnyen rájövünk, hogy milyen hősie lemondás és elhatározás kellett ahhoz, hogy könyveitől megválják.

Amikor csodálkozva jegyezték meg előtte, hogyan is foszthatta meg magát tanulmányai segédeszközeitől, akkor mondotta a szép és tanulságos szavakat: „Hogyan is tanulhatnék én holt bőrökről, midőn emberek halnak meg az éhségtől!”

Különleges szeretet lakozott szívében a bold. Szűz Mária iránt is. Alig volt 9—10 éves, amikor az Istenanya megjelent előtte, tanította őt és tanítványai közé fogadta.

Ettől kezdve a Szűzanya még gyakrabban megtisztelte őt jelenéseivel. Folytatta oktatását és nagyban előre segítette őt a tökéletesség útján. 18 éves korában a szent Szűznek ajándékozta szívét és elhatározta, hogy az ő kedvéért angyali, tiszta életet fog folytatni. Mikor később Mária által elnyerte a papi hivatást is, egész szívével neki szentelte magát.

III.

Az Egyház szolgálatában

Domonkos tíz évig folytatta egyetemi tanulmányait. Ekkor pappá szentelték s nagy buzgóságát méltatva az osmai püspök felvette őt kanonokjai közé. A fiatal kanonok életéről boldog Jordán a következőket mondja: „Társai közül kitűnt mint a fényes csillag. Alázatos szíve önmagát a legutolsónak tartotta, pedig életszentségben a legelső volt. Erényeivel életet fakasztó illatot árasztott, mint a tömjén illatozik a tüzes nyári napon. Csodálatos előhaladása a tökéletességben magára vonta társainak bizalmát is és a káptalan alperjelévé választották.

Olyan volt, mint a rügyekkel borított olajfa, vagy mint a méltóságteljesen égbe-

nyúló ciprus. Hogy időt nyerjen az imádságra, ritkán hagyta el otthonát. A jó Isten egész különös kegyelmekben részesítette őt. Így pl. megadta neki a könnyek adományát. Megsiratta a bűnösöket, a szegényeket és a szenvedőket. Az a száanalom, amit szívének szentélyében hordozott, könnyáradatban tört elő szeméből. Igen gyakran töltötte az éjszakát imádságban és zárt ajtók mögött hangosan társalgott Istennel. Néha megtörtént, hogy nem tudott uralkodni érzelmein és hangos sírásban és zokogásban tört ki.

Gyakran egész különösképpen imádkozott égő lelki buzgóságért. Azon a nézetten volt, hogy csak akkor lehet igazán Krisztus titokzatos testének tagjává, ha magát teljesen feláldozza a lelkek üdvéért, mint ahogy Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus is teljesen feláldozta magát a mi üdvünkért.

Előszeretettel olvasgatta „Az atyák beszélgetései” című lelki könyvet, amely a lelki élet hibáiról és tökéletességeiről szól. Mialatt az üdvösség útját buzgón kutatta, teljes erejével iparkodott azon járni. A kegyelem segítségével ez a könyv elsősorban rendkívüli lelkiismereti tisztasághoz,

majd a szemlélődő imádság mélységeibe és a tökéletesség magas fokára vezette őt.

Az első idők írói, akik Szent Domonkosról írtak, mind kiemelik nála a magány szeretetét. Orvietói Konstantin azt mondja: „Domonkos minden erejét egy célra összpontosította: a tökéletességre. Ez lefoglalta egész lelkét. A templomban tartózkodott szinte éjjel-nappal. Idejét egészen kitöltötte az imádság és az olvasás. Mint Jákob a sátrában maradt és gondosan kerülte a vad Ézsau kalandozásait.“

Ugyanez az író hozzáteszi: „Isten nagy mértékben adta meg neki a könnyek adományát.“ A könnyeknek ez az adománya jellemző vonása Szent Domonkos életének. Szenttéavatásának első idejében még külön ájtatossággal is tisztelték a nagy Szent könnyeit. Boldog Voraginei Jakab egyik prédikációjában Szent Domonkos könnyeinek négy fajtáját különbözteti meg: a bűnbánat könnyei, a részvét, az ájtatosság és a földi számkivetettség okozta könnyeket. Szent Domonkos maga bepillantást enged könnyei titkába, midőn később a fiatal ujoncoknak ismételten azt mondja: „Ha nem tudtok sírni saját bűneitek miatt, mer nincsenek, akkor gondoljatok a bűnösök sokaságára, akiket irgalomra és szeretetre

lehetne vezetni. Ezek miatt az Úr Jézus is keservesen sírt. Ezek miatt sírt Dávid király is, mikor azt mondta: „Láttam a bűnösöket és gyötrődtem miattuk.“ Domonkos egyik napon látott egy asszonyt, aki keservesen sírt. Megkérdezte tőle miért sír? „Azért, — felelte a szegény, — mert fiam a mórok fogságában van és nem tudom kiváltani.“ Domonkost a száanalom annyira megindította, hogy önmagát akarta áruba bocsájtani, mint rabszolgát, s így a szegénynek a fogoly kiváltásához szükséges pénzt megszerezni. Isten, aki az Ő szolgáját sok lélek megmentésére szánta, úgy intézte, hogy Domonkos hősiecs ajánlatát visszautasították.

Szent Domonkos ifjúságának e néhány vonása mély bepillantást enged nemes és nagylelkű szívébe. Egyik szellemes író, a nagy Lacordaire, a következő megjegyzést fűzi ehhez: „Ha az utas késő ősszel olyan vidéken halad át, ahol a betakarítás már megtörtént és fürkésző tekintete észreveszi, hogy a fákon néhol ottmaradt még egy-egy szem gyümölcs, ez elegendő neki arra, hogy abból az ismeretlen földnek a minőségét megismerje. Így tett a Gondviselés Domonkossal is. Ifjúságát nagyobb részét a múlt homálya borítja, de a történelem

megmentett róla néhány vonást. E vonások meghatóan mutatják a lelkében korán megérett Isten- és felebaráti szeretetének virágzó szellemét és erényeit.“

IV.

Apostoli munkában

Szent Domonkos a fiatal kanonok, püspöke kíséretében 1203-ban átutazott Délfranciaországon. Utazás közben tapasztalta, hogy az albi és waldi eretnek tévtana mily szomorú pusztítást vitt végbe az ottani lakók lelki életében. Bizalmas beszélgetésbe kezdett a fogadóssal, akihez betértek szállásra. Ekkor rájött, hogy az is behódolt a tévtanoknak. Egész éjszakán át beszélgetett vele és reggelre meg volt az a nagy elégtétele, hogy az eltévedt embert visszavezethette az anyaszentegyházba. Erre felébredt benne a lelkekért való buzgóság tüze és elhatározta, hogy a megtévedt szerencsétlen eretnekek megtérítésére szenteli egész erejét. Amint szabad lett, visszatért Délfranciaországba, hogy ott Isten igéjét hirdesse. Tizenkét évet töltött el ott apostoli munkában. Életének eme koráról Stein Vilmos tett bizonyosságot szenttéavatási perében a következő vallomással:

„Boldog Domonkóst égő buzgóság emésztette a lelkek üdve után. Az igehirdetés egyetlen alkalmát sem mulasztotta el. Éjjel és nappal a mezőkön és utcákon mindig kész volt beszélni, csak hogy lelkeket mentsen. Testvéreinek is meghagyta, hogy hasonlóképpen cselekedjenek. A tévhitűek ellen, ahol csak lehetett, mindenütt fellépett szentbeszédeiben és vallásos eszmecserékben. A szegénységet annyira szeretete, hogy önszántából lemondott minden birtokról, bérletről, kastélyról és egyéb jövedelmekről, amelyeket különböző helyeken a testvéreknek följánlottak. Életmódja annyira szigorú volt, hogy csak kevés kenyeret és levest evett. Ez alól kivételt csak akkor ismert, ha az asztalnál lévő degen személyekre vagy rendtestvéreire volt tekintettel. Azt akarta, hogy amennyire csak lehetséges, mások bőségesen részesüljenek mindenben.

Sokaktól hallottam, hogy egész életén szűziesen tiszta volt. A Conserans-i püspökséget visszautasította. Bár szabályszerűen megválasztották, mégis vonakodott azt elfogadni. Sohasem láttam embert, aki annyira alázatos lett volna és ennyire megtett volna minden világi megtiszteltatást. Ha lebecsülték vagy szidták, türelem-

mel és örömmel fogadta, mint nagy értékű adományokat. Az üldözés nem izgatta. A veszélyek között is biztosan és félelem nélkül járt. Ha álmos lett, lefeküdt az úton és egész nyugodtan aludt. A rendi szellemet illetőleg mindenkit felülmúlt. Önmagát megvetette és semminek tartotta. Beteg testvéreit gyengéd jósággal vigasztalt és gyarlóságaikat nagy szeretettel viselte el. Ha szomorkodni látott valakit, akkor türelemre intette és amennyire csak tudta felvidította. Igen szerette a szabályokat és atyailag megintette azokat, akik ellene háborgáltak. Testvéreinek mindenben példakép volt: a beszédben, külső magatartásban, és magatartásban, ruházzkodásban és jó erkölcsben.

Sohasem láttam embert, akinek imádság annyira szokásává lett és akiben olyan mértékben meg lett volna a könnyű adománya. Ima közben hangosan felsóhajtott és messziről hallatszott, ami Istenhez kiáltott: „Uram, irgalmazz a népemnek! Mi lesz a bűnösökkel!“ Az éjtszakák álmatlanul, mások bűnei fölött való siráskozásban töltötte.

Nagylelkű és vendégszerető volt, a szegényeknek mindenét szívesen odaadta, amije csak volt. Szerette és tisztelte a szegényeket.

zeteseket és mindazokat, akik jóbarátai voltak a szerzetnek. Sohasem hallottam, vagy tapasztaltam, hogy más ágya lett volna, mint a templom, ha az rendelkezésére állott. Ha ez nem volt lehetséges, akkor valami padon vagy a puszta földön aludt, vagy pedig a számára elkészített ágyban feküdt, de úgy, hogy előbb a párnákat és takarókat kirakta az ágyból. Csak egy rendi ruhája volt és az is nagyon kifoltozott. A hit és béke ügyeiben mindig igen buzgó volt és amennyire csak tudta, mindkettőt igyekezett előmozdítani.“

Bármennyire fáradozott is szentünk a tévhitűek megtérítésén, az eredmény mégsem felelt meg buzgalmának. Fájdalmában szokása szerint a bold. Szűzhöz fordult és könnyek közt panaszkodott előtte munkájának csekély sikere miatt. Ekkor a dicső égi Királynő megjelent előtte és a következő tanítást adta neki: Fiam! a tévhitűek megtérítéséhez nem jól kezdtél hozzá! Túl sokat vitatkozol velük, mintha saját fáradozásaid árán akarnád őket megtéríteni. Ha a lelkeket meg akarod nyerni, akkor csak a legfontosabb hitigazságokat, a megváltás szent titkait magyarázd nekik és ezt időnként abbahagyva és felváltva imádkozzál velük. A vallás igazságaival ugyanis

úgy vagyunk, mint az égen a nappal. Csak mutatkoznia kell és máris világosságot és termékenységet áraszt. Így hatnak a világosan kifejtett hitigazságok is. A hagyomány szerint a bold. Szűz ezzel a rózsafüzérre utalt. A rózsafüzérben valóban egyrészről a legnagyobb szerűbb imát, minden imának eszményét kapjuk, másrészről pedig világos, könnyen érthető tanítást, mely magába foglalja a keresztény vallás fő igazságait. Szentünk követte az ég Királynőjének utasítását és ettől kezdve prédikációi csodákat műveltek. Rózsafüzéres prédikációival több mint százezer eretneket vezetett vissza az Egyházba és a mellett ezrekre tehető a bűnösök száma, akiknek szívét bűnbánatra indította és sok helyen kitűzte rendjének zászlaját.

V.

Rendalapítási gondok

Domonkos látva az Úr aratásában a sok munkát, elhatározta magában, hogy rendet alapít. Félbeszakítva tehát működését, Rómába utazott, hogy Krisztus helytartójától rendjének jóváhagyását elnyerje. Megérkezése után az éjt szokása szerint a templomban töltötte, virrasztva és imád-

kozva. Majd elragadtatásba esett és a következő látomása volt: Látta, amint Isten Fia az Atya jobbán felemelkedik, hogy haragjában a bűnösöket elpusztítsa a földről. Jobb kezében három lándzsát lengett. Ezekkel büntetőleg fenyegette meg a gőgösöket, a kapzsiakat és kéjelgőket. Senki sem állhatott ellen haragjának. Ekkor a bold. Szűz isteni Fia elé borult és könnyögve kérte, hogy ne igazságossága szerint cselekedjék, hanem irgalmazzon és bocsásson meg az embereknek, akiket drága vérén váltott meg.

„Nem látod, Anyám“, mondotta az Úr, „mennyi megbántás ér engem? Igazságosságom ennyi gonoszságot nem hagyhat büntetlenül.“

„Te mindent tudsz“, felelte a Szűzanya, „Te azt is tudod, hogy van nekem egy hű szolgám, küldd el őt a világba, hogy hirdesse a bűnösöknek a Te ígédet, és azok Hozzád, Üdvözítőjükhöz vissza fognak térni. Van még egy másik szolgám is, azt neki segítő társul adom, hogy hasonló módon dolgozzék.“

Erre így felelt az Úr: „Ha a Te arcodra nézek, akkor kiengesztelődöm. De mutasd meg nekem azokat, akiket erre a munkára szántál.“ Ekkor az ég Királynője

megmutatta Fiának Szent Domonkost. És az Úr így szólt Anyjához: „Amit mondtál, ez majd jól és buzgón fogja teljesíteni.“ Akkor Szent Ferencet mutatta be, és róla is hasonló módon dicsérőleg nyilatkozott az Úr.

E történeteket magától szent Ferentől tudjuk, akinek szentünk látomását még rendjének jóváhagyása előtt elmondotta. Mindjárt másnap találkozott Domonkos Szent Ferencce egy templomban, felismerte őt éjtszakai látomása alapján, nyakába borult és így szólt: „Te mátol kezdve társam vagy és velem együtt fogsz küzdeni Isten országáért. Tartsunk össze és senkinek sem lesz hatalma fölöttünk.“ E látomástól felbátorodva Isten szolgája Krisztus helytartójánál, a pápánál jelentkezett, hogy rendjének jóváhagyását elnyerje. És valóban elnyert a pápánál mindent, amit csak kívánt.

A XIII. század egyik történetírója — Apoldai Teodor — ehhez a következő, igen találó megjegyzést fűzi:

„Ha az ember fáradságot vesz magának, hogy ennek a nagy horderejű eseménynek lefolyását gondosan mérlegelje, akkor csodálkoznia kell, hogy egy szegény, jelentéktelen, minden emberi segítséget

nélkülöző férfiú egyedül és aránylag könnyű szerrel keresztülvihetett a szentszék-nél és a kardinálisok tiszteletreméltó gyülekezeténél ilyen vállalkozást. A valóságban nem is volt ez emberi ügyesség, hanem Isten bölcsesége, aki mindenhatóságában mindent tetszése szerint irányított alá-zatos szolgájának közvetítésével. Így es-dette ezt ki imájával a bold. Szűz Mária.“

Ezért minden okunk meg van rá, hogy a bold. Szűz hatalmát, jóságát és szerető gondoskodását dicsérjük. Ő imáival nem-csak Isten haragját hárította el, hanem Szent Domonkos rendjében az emberek megmentéséhez hatalmas segítséget is szer-zett.

A rend mindenkor ünnepélyesen el is ismerte Máriát Anyjának, saját magát pedig az ő gyermekének. Ő maga mondta a Prédikáló Testvérek rendjéről: „Ez az én rendem!“

VI.

Szűz Mária oltalmában és szeretetében

A bold. Szűz Mária nem elégedett meg azzal, hogy a prédikáló testvérek rendjét életre hívta, hanem az alapítás után is sok-féleképpen kimutatta iránta anyai szeretetét.

Szent Domonkos rendjének alapításakor a regulális kanonokok ruházatát viselte: fehér gyapjú ruhát és fölötté vászon karinget. Egy napon bold. Reginald előtt megjelent a bold. Szűz Mária és szentünk szemeláttára a fehér skapulárét adta reá. Domonkos megértette a jóságos Istenanya szándékát és ettől kezdve a vászon karing helyett a fehér gyapjú skapulárét viselte. Így a rend Isten Anyjának köszönheti létesülésén kívül a ruhát is, amelyet hord.

Az Úr Jézus Anyja is úgy tett új Rendjével, mint a kertész. Sétálgatva gyönyörködik benne és mindennek utána néz. Egyik helyen kigyomlálja a gazt, a másik helyen új palántákat ültet és azokat idejében meg-meg öntözi. A Szűzanya is egyszer az erény virágokat ápolta, máskor az ima illatát fejlesztette és lelki vigaszok harmatát árasztotta a testvérekre. És nemcsak a kert magasztos cédrusainak, szent Domonkosnak, a szelíd Jordánnak, a tudós Reginaldnak mutatta meg magát égi szépségében, hanem a kicsi palántáknak, a kispapoknak is, a mirtusznak, az izsópnak, a rózsának, az ibolyának, a liliomnak, a nácisznak. Az égi kertésznő láthatóan megjelent a testvéreknek munkáik közben, kísértéseikben, a veszélyekben, a haláluk

óráján, és levette róluk a fáradságot, bártortalanságot, félelmet és aggodalmat. Az imakóruson, a cellákban, a hálóteremben, utazásaikon is megvigasztalta őket jelenlétével. Kertjéről való gondoskodásának csak egy ilyen kedves mozzanatát akarom fel-
említeni. Ez igen szokatlan, de éppen azért annál meghatóbb. Északolaszországi Lombardia nevű tartományában volt egy asszony, aki magányosan éldegélt és jámbor cselekedeteknek szentelte életét. Amikor meghallotta, hogy a Prédikáló Testvérek új rendje létesült, nagyon szeretett volna odatartozó rendtagokat látni. Ekkor történt, hogy két testvér, aki éppen igehirdetési úton volt, betért hozzá. Midőn megkérdezte őket, hogy kicsodák és melyik rendhez tartoznak, azt felelték, hogy az Új Prédikáló rendhez. Az asszony úgy látta, hogy a testvérek fiatalok és szépek, a mellett, rendes volt a ruhájuk is. Ezért azt a lekicsinylő véleményt alkotta magában róluk, hogy ezek ebben a mostani romlott világban alig őrizhetik meg tisztaságukat.

A következő éjjel megjelent neki a bold. Szűz és így szólt: „Te engem tegnap nagyon megbántottál! azt hiszed, hogy én szolgálmat, fiatalságuk ellenére is, nem

őrizhetem meg tisztán, ha a lelkek megmentése céljából a világot járják! Hogy megtudjad, miszerint én őket különleges oltalmamba vettem, meg akarom neked mutatni azokat, akikre tegnap olyan megvetően néztél.“ Ekkor kétfelé tárta köpenyét és a jámbor asszonynak megmutatta a testvérek nagy seregét és ezek között azt a kettőt is, akiket előző napon az asszony szívében megvetett. Az asszonyt most elfogta a bűnbánat. Attól kezdve különös jóindulattal viseltetett a Testvérek iránt és az igazsághoz híven elmondotta az egész eseményt, úgy ahogy történt.

Még az égi dicsőségben is kimutatja a bold. Szűzanya különös szeretetét Szent Domonkos lelki gyermekei iránt. Egyik este szentünk szokása szerint egyedül maradt a templomban, hogy imádkozzék. Ekkor lelke elragadtatásba jutott és látta az isteni Üdvözítőt, Szűzanyjával a jobbján. Körültekintett és látta Isten előtt az összes rendek tagjait, de senkit sem látott a saját rendjéből. Ekkor keservesen sírni kezdett és sem az Úrhoz, sem dicső Anyjához nem mert közeledni. Ekkor boldog Asszonyunk jelt adott neki, mire Domonkos közelebb lépett és még mindig sírva leborult előttük. „Miért sírsz olyan keservesen?“ kér-

dezte tőle az Úr. Erre azt felelte: „azért sírok, mert itt minden rendnek tagjait látom, de egyetlen egyet sem látok az én rendemből.“ „Akarod látni a te rendedet?“ kérdezte az Úr? Remegve felelte: „Igen Uram!“ Ekkor az Úr kezét a bold. Szűz vállára tette és így szólt Domonkoshoz: „A Te rendedet Anyámra bízta! Látni akarod-e minden áron?“ „Igen Uram!“ Ebben a pillanatban a Szűzanya kitárta köpenyét, amely szinte az egész eget átfogta. Ez alatt a köpeny alatt látta most testvéreinek nagy seregét. A Szent arcra borult, hogy Istennek és Anyjának köszönetet mondjon és a látomás eltűnt. Mikor ismét magához tért, a csengővel jelt adott a közös zsolozsma imára.

Ennek befejeztével testvéreit a káptalan terembe hívta. Itt szép beszédet intézett hozzájuk arról, hogy mennyi szeretettel és tisztelettel tartoznak a Szeplőtelen Szűznek és a többek között elmondotta előbbi látomását. A testvérek is nagy áhítattal viseltettek mindig Mária, Isten Anyja iránt. Csodálatos volt buzgalmuk, hogy tiszteletben részesítsék, dicsőségét hirdessék. Bensőséggel vágyódta'k utána, hogy szépségét és kiválóságait szemlélhessék. Rendületlenül tudtak bízni segítségében.

Celláikban és mindenütt, ahol csak tartózkodtak, képeket helyeztek el a Szent Szűzről. Ha e képekre tekintettek, felújult buzgóságuk és megőrizték érzékeiket a világ csalóka hiúságaival szemben.

VII.

A rendtestvérek között

A 13. század vége felé Apoldai Teodor megírta szentünk életrajzát és felhasználta mindazokat a forrásokat, amelyeket a történelem és a szájhagyomány rendelkezésére bocsájtott. A nagy pátriárka erényeiről a következőket írja: „Mint a paradicsomban az élet fája, olyan volt szent Atyánk testvérei között. Élete oly kedves volt Isten előtt, mint az angyaloké, kedves volt az emberek előtt is és még a legtökéletesebbek sem tudták erényeiben követni. Képtelen vagyok méltóképpen leírni és dicsőíteni ezt a csodálatos szent életet. Csak azt akarom megkísérelni, hogy néhány szót szóljak róla.

Szent Domonkos igen alázatos, szelíd, türelmes, csendes, békés, mértékletes, szerény volt és minden cselekedete nagy érettségről tanúskodott. A rendi szabályok betartását okossággal párosult szentséggel

tanította. A rendszabályokat ő maga is nagyra becsülte, és nagylelkű hűséggel megtartotta. Semmiben sem kímélte magát. Megszakítás és enyhítés nélkül résztvett a közös élet gyakorlataiban.

A kóruson, az ebédlőben, a ruházatot illetőleg, evésben és ivásban pontosan a rendszabályokhoz tartotta magát és ugyanezt megkívánta a testvérektől is. Észszerű okok alapján másokat ugyan fölmentett, de önmagával szemben az emberi erőket meghaladó módon szigorú volt. Enyhítést sohasem engedett meg magának. A megtartóztatás erényét egész különösképpen gyakorolta.

Ruházatával nem sokat törődött a szent. Mindíg a szegényesebbet választotta magának és ezt a szegénységet megtiszteltetés számba vette. Kopott ruháját nem restelte még a világ nagyjai előtt sem. Egy alkalommal igen rövid volt a skapuláréja, de azért az előkelőségek jelenlétében sem iparkodott azt köpenyével eltakarni. Általában ellensége volt minden fölösleges holminak. Télen, nyáron megelégedett egy habitussal.

Ágya nem volt sem a házban, sem a házon kívül, sem egészséges napjaiban, sem betegségében. Fekvőhelye a puszta

föld volt, vagy pad, pázsit, széna, szalma, vagy egy nagy zsák. Teljesen felöltözve aludt, úgy ahogy járkált, csak a cipőit oldotta le lábairól. Csípőin, a puszta testén éjjel-nappal vasból való vezeklő láncot hordott. Rudolf testvér halála után is ilyen övet talált rajta. Majd leoldotta a szent testről és megőrizte azt. Később Jordán testvérnek ajándékozta, aki a Rendnek Generálisa, a szentnek közvetlen utóda lett.

A Completórium és elmélkedés után — ezt közösen tartották — testvéreit a hálóterembe küldte, ő maga pedig titkon a templomba ment, hogy imádkozzék. Ott olyan hangosan imádkozott, olyan erőseket sóhajtott, belső megindulása olyan hevesen tört elő, hogy azok akik a közelben aludtak, felébredtek és könnyekig meghatódtak. Így töltötte el az időt imádságban egészen éjfélig. Azután résztvett a Matutinum közös zsolozsmáján. Itt olyan buzgósággal harsant fel a hangja, hogy az égbe hatolt. Közben a kórus egyik oldaláról átment a másikra és intette a testvéreket, hogy hangosan, ájtatosan, ünnepélyesen és érthetően énekeljenek. A Matutinum után lehetőleg tovább virrasztott. Közben ha álmos lett, a fáradságtól kimerülve a földön, vagy egy kőre hajtva fejét aludt kissé.

Ima közben annyira belemerült az áhítatba, hogy semmiféle lárma vagy külső körülmény őt nem zavarta.

Atyánk nagyon szerette a szegénységet. Meglátszott ez minden cselekedetén és egész megjelenésén. Fiait és testvéreit is gyakran intette erre szóval és példájával egyaránt.

Építkezésnél gondosan került minden feltűnést. A templomban is mindent leltított, ami a szegénység és egyszerűség ellen volt. Még a templomi ruháknál is azt akarta, hogy azok inkább a szent szegénység által tűnjenek ki, sem mint pompázó gazdagságukkal.

A szegénységet és szűkölködést kísérő nélkülözés miatt annyira örvendezett, mint ahogy a világi emberek örülnek, ha javaik szaporodnak. Ha azt jelentették neki, hogy az élelmiszer kifogyott, olyan vidámság fogta el, mint amelyet aratás idején azok éreznek, akik bőséges termést takarítanak be. Ha teljesen kifogytak mindenből, akkor úgy ujjongott, mint a győztesek, akik bőséges zsákmányon osztozkodnak. Nyilvánvaló, hogy ezt őszinte szegénység szeretete és a kegyelem túláradása okozták lelkében.

Ez a szeretet indította Domonkost arra,

hogy néha az evangéliumi szegénység szellemében házról-házra járjon kéregetni. Alázatosságában hálásan vette azt is, hogyha mint koldusnak egy darab kenyeret nyújtottak Jézus nevében. Nem a szűkség vagy kívánság indította erre, hanem inkább a szegénység erényét akarta gyakorolni alázattal és szeretettel.

VIII.

A rendtestvérek élén

Habár szent Domonkos testvéreinek elöljárója és vezetője volt, mégis úgy viselkedett közöttük, mint egyszerű rendtestvérük. A különbség csak annyi volt, hogy első volt a pontosságot illetőleg. Mindenkit megelőzött az ételektől való megtartóztatásban, a virrasztásban, böjtölésben és testi vezeklésekben; legtökéletesebben gyakorolta az életszentséget és mindenkit felülmúlt alázatosságában. Éjjel-nappal résztvett a karimán és a Konvent étkezéseinél ő elégedett meg a legkevesebbvel.

A rendszabályok betartásában első volt és buzgón törekedett, hogy azokat mindenki hűségesen és tökéletesen betartsa. Ha valamelyik testvér emberi gyengeségből valamiben hibázott, akkor a szent an-

nak megintését nem hagyta el. De szigorúságát annyira enyhítette szelídsége, hogy a vétkest ha meg is büntette, a lelkiületét nem nyugtalanította. Ha némelyik testvér rajta kapta valami helytelenségen, úgy tett, mintha nem vett volna észre semmit és szóttalanul tovább ment. De az első kedvező alkalommal így szólt hozzá szelíden: „Testvér, nem helyesen cselekedtél! Azt tetted, ami nincs megengedve. Tedd jóvá Isten megbántását és valld meg hibáidat.“

Mint atya intett és büntetett, de olyan szeretettel és szelídséggel tudott vigasztalni, mint egy édesanya. Olyan hathatós módon tette ezt, hogy azok, akik valamilyen szenvedéstől nyugtalanítva őt felkeresték, megelégedetten és boldogan tértek vissza.

Testvéreinek lelkére úgy vigyázott, mint a sajátjára, azért folyton serkentette őket a jámbor és tökéletes életre. A Szentlélek mondja a Példabeszédek könyvében (Eccli.): „A test öltözete, az ajkak nevetése, s az ember járása reá vallanak.“ 19, 27. Azért, ha valamelyik testvérenek külsejében olyasmit vett észre, ami a Szabályok szellemével ellenkezett, atyailag megintette és iparkodott őt hibájából megjavítani.

Ha csak különleges dolog nem akadályozta, akkor naponta tartott testvéreinek beszédet. Közben olyan élő hittel és olyan bőséges könnyhullatással beszélt, hogy hallgatóiban a szívbeli töredelem kegyelmét keltette fel. Senki sem volt hozzá hasonló, ha a szívek megindításáról volt szó.

Ha azt látta, hogy gyermekei valamilyen esemény miatt szomorkodnak, akkor atyai részvét fogta el szívét és sietett legalább imádságával segítségükre lenni. Hogy övéit megvigasztalja, halottakat támasztott fel és különféle betegségeket gyógyított meg. (Ennyit mond Apoldai Teodor.)

Egy Mechtild nevű nővér, aki 1250 körül német nyelven leírta kinyilatkoztatásait, elmondja, hogy szent Domonkos atyánk ünnepén hogyan imádkozott. Oda-jött hozzá az Úr, megmutatta neki szent Domonkost, akit minden más szentnél jobban szeretett és megmutatta neki, hogy szent Domonkos négy különleges adományban részesült, amelyekre minden előljárónak szüksége volna. Az első adomány volt a jópélda. A második, hogy szeretettel gondoskodott az ideiglenes javakról, „hogy a fiatal testvérek elterjedhessenek világszerte, az öregek pedig el ne veszítsék erejüket útközben és a gyöngeségtől össze ne

essenek.“ A harmadik a nagy irgalmasság volt, ezt a hibák kijavításánál és a büntetéseknél gyakorolta. Az utolsó adomány: „a testvérek bensőséges nagy szeretete, amely arra készítette, hogy mindent elkerüljön, ami lelküket nyugtalaníthatta volna.“

IX.

Apostoli utakon

Szentünk valahányszor útra kelt, Isten igéjét hirdette először azoknak, akik vele mentek. Nem szűnt meg a jó Istenről beszélni. Ezt különféle módon tette: hol értekező kérdés és felelet formájában, hol meg szórakoztató és tanító formában, majd meg felolvasás és ima alakjában. Ha nem találta alkalmatosnak, hogy a többiekkel együtt imádkozzék vagy olvasson, akkor azt mondta kísérlőinek: „Menjetek kissé előre és gondoljunk most az édes Üdvözítőre!“ Azok aztán hallották, amint bizonyos távolságban tőlük mély sóhajtásokkal imádkozott az Úrhoz.

Sohasem látták őt haragosnak. Az utazás fáradalmai, valamilyen szenvedély, vagy valami más ok őt soha fel nem izgatták. Útközben levetette cipőjét és mezítláb

ment. Ha valamilyen helységbe ért, akkor felhúzta cipőjét. Ha azonban a helységet elhagyta, akkor ismét mezítláb ment, mint előbb. Cipőjét a kappával (rendi köpeny) és más ruhadarabokkal együtt a vállán vitte és nem tűrte, hogy más levegye róla a terhet. Ha lába kőbe ütközött, nem törődött a fájdalommal, hanem vidám arccal mondotta: Ez az én penitenciám!

Ha útközben meg kellett állni valahol, hogy megháljanak, akkor az éjjeli szállást illetőleg kísérei akarátának vetette alá magát. Ha városokon, falvakon átmentek, alig emelte fel tekintetét a földről. Ha talált templomot, mindennap misézett és közben bőségesen ontotta könnyeit.

Szalmán aludt teljesen felöltözve, ahogy nappal járkált. Legfőljebb cipőit vetette le. A szent kereszt felmagasztalásának ünnepétől (szept. 14.) egész húsvétig utazás közben is betartotta a rendi böjtöt. Nyáron is böjtölt az egyházi böjti napokon kívül minden pénteken. Azt ette, amit eléje adtak, a nélkül, hogy valaha is panaszkodott volna. Csak húshoz, vagy hússal készített ételhez nem nyúlt. És ha az étkezés néha szűkösebb volt, akkor boldognak érezte magát az Úrban.

Ha rendjének valamelyik zárdájába

ért, akkor összehívatta a testvéreket és Isten igéjét hirdette nekik nagy vigasztalásukra. Ha tartózkodása hosszabbra nyúlt, akkor a táplálkozást illetőleg mindenben a ház szokásaihoz alkalmazkodott. A szabályokat teljesen és tökéletesen betartotta. Hogy a testvérek is betarthassák azokat, ehhez a maga részéről is megtett mindent.

Szent Domonkos bölcs, okos, türelmes, résztvevő, igen egyszerű, mértékletes és igazságos volt.

X.

Szónoklatai és a lelkekért való buzgósága

A Prédikáló Testvérek első elöljárója nagyon a szíven viselte, hogy kifogástalan munkás legyen az Úr szőlőjében, s a mellett az igazságot méltóképpen hirdesse. A legszebb szavak is értéküket veszítik, ha az, aki Isten igéjét hirdeti, nem cselekszik azok szerint. Ezért szent Domonkosnak gondja volt rá, hogy előbb maga gyakorolja azt, amit másoknak hirdet.

Igen gyakran prédikált. Az isteni igazság és az Istenben való üdvösség hirdetésében fáradhatatlan volt. A zsoltárossal ő is elmondhatta: „Igazságosságát nem tartottam rejtekben.”

Beszéde tüzes volt és szavai mélyen megindították a szíveket. Ha prédikált, gyakran könnyek áztatták arcát és hallgatóinak nagyrésze vele együtt sírt.

Egy fiatal pap nagy figyelemmel hallgatta valami alkalommal a Szentnek prédikációját, amint a Szentírást olyan erőteljesen és világosan magyarázta. Utána megkérdezte a Szentet, milyen könyvekből tanult és hol talált ilyen magasztos gondolatokat? „Fiam“, felelte a szent barátságosan — „főképpen a szeretet könyvéből tanultam, az megtanít mindenre.“ Benne felismerhető volt az evangéliumi okos házigazda, aki a szeretet kincséből újat és régit hoz elő, a szerint, hogy mire van szükség.

Testvéreit igen buzdította, hogy a lelkek üdvössége tekintetében serények legyenek és készséggel vállalják a prédikálást. Azt akarta, hogy ennek a természetfölötti hivatásnak a teljesítésében minél kevesebb akadályuk legyen. Ezért semmiképp sem akarta, hogy a prédikálásra alkalmas és arra kiszemelt testvérek másféle gondokkal legyenek elfoglalva.

Nyilvánvaló, hogy tökéletesen csak az prédikálhat, aki jól ismeri a Szentírást. Ezért övéinek lelkére kötötte, hogy mindig tanulmányozzák az ó- és újszövetséget. Ő

maga állandóan magánál hordta Szent Máté evangéliumát és Szent Pál apostol leveleit és olyan sokszor olvasta azokat, hogy majdnem szószerint elsajátította. Az Evangélium tanításait és az apostoli életmódot igen szerette, és el is sajátította.

A bűnösöket mindenkor készségesen és jóakarattal fogadta, a gyónásukat meghallgatta. Barátságával és jóságával sikerült neki a szomorúakat mindig megvigasztalnia. Testvéreinek, de azután kivétel nélkül mindenkinek, különösen pedig a megkísértett és nyugtalan lelkeknek volt igazi vigasztalója. Lelke túláradt az irgalomtól, részvétől és szájából a hathatós és szelíd szavak csak úgy áradtak.

Mivel tudta, hogy Isten az emberek lelkét öröktől fogva szereti, ezért minden erejével azon volt, hogy minden lelket megnyerjen isteni Jegyesének. Kimondhatatlan és felfoghatatlan volt a lelkek üdvössége iránt való epekedése. Égett a vágytól, hogy a gonosz lélek hatalmát megtörje és zsákmányait elragadja.

Ez az égő vágy nem szorítkozott csupán a keresztények üdvére, hanem kiterjedt a pogányokra is. El is határozta, hogy el megy hozzájuk és hirdeti nekik is a szent Evangéliumot. Buzgalma a hit érde-

kében oly nagy volt, hogy nehéz volna e tekintetben hozzá hasonlót találni. Már fiatal korától kezdve eltöltötte őt ez a páratlan szeretet és ez — míg csak élt — mindig nagyobb és tökéletesebb lett benne.

XI.

Imaélete és imádkozási módjai

Van egy módja az imádságnak, amelyiknél a lélek nemcsak bensőleg beszél az Istenhez, hanem a test tagjait is felhasználja, hogy imájánál az ájtatosságot növelje. Szent Domonkos igen járatos volt ebben. Szokásos imádkozási módjai a következők voltak:

1. Először megalázkodott az oltár előtt, az isteni engesztelő áldozatnak a jele és emléke előtt. Azután állva meghajtotta fejét és felső testét. Közben Jézus dicsőségét és a saját nyomorúságát szemlélte és testtartásával olyan mély tiszteletet fejezett ki, amely megilleti az Urat. „A megalázkodó ember imája áthatol a felhőkön“, mondja a Szentlélek. Eccli. 25, 31.

2. Szent Domonkos gyakran imádkozott úgy, hogy egész hosszában elterült a földön és arcát a föld felé fordította. Szívét

a bűnbánat marcangolta ilyenkor. Hallatszott, amint hangosan mondja az evangélium szavait: „Uram! légy irgalmas nekem szegény bűnösnek!“ Luk. 18, 3. Ájtatosan és szent félelemmel ismételgette Dávid szavait: „Vétkeztem, Uram és gonoszságot cselekedtem színed előtt!“ Zs. 50, 5. Akkor könnyekben és sóhajokban tört ki és így szólt: „Bűneim sokasága miatt nem vagyok méltó, hogy az égre nézzek, mert a Te jelenlétedben gonoszságot követtem el.“ Nagy bensőséggel mondta azt is: „Lelkem porig van alázva és testem a földhöz tapad.“ Zs. 43, 25. „Lelkem a földhöz tapad, élessz fel ígéreted szerint!“ Zs. 118, 25.

A fiatal testvéreket gyakran buzdította a zsoltáros szavaival: „Ha nem tudtok sírni saját bűneitek miatt, mert nincsenek, akkor gondoljatok a bűnösök sokaságára, akiket az irgalom és szeretet számára elő lehetne készíteni.“ Ezek miatt sóhajtoztak a próféták és apostolok. Jézus maga is keservesen sírt miattuk. Dávid király is panaszkodott ezek miatt, midőn így szólt: „Láttam a bűnösöket és fájdalom emésztett, mert azok nem tartják meg parancsolataidat.“ 118, 158.

A szívbeli töredelem érzelmével imádkozott végignyúlva a földön. És mikor

imádság után felkelt, akkor végig ostorozta magát egy vaslánccal.

3. Egy harmadik imádkozási módja volt a következő: az oltár előtt vagy a káptalan teremben állva, szemét a feszületre szegezte. Azután bizonyos számú térdhajtást végzett s így váltogatta a Megfeszített szemlélését és imáadását. Időnként ezt a csendes imát hangos felkiáltásokkal szakította meg. „Uram, — sóhajtozta — Hozzád kiáltottam, ne fordulj el tőlem, ne haladj el mellettem szótlanul, nehogy azokhoz legyek hasonló, akik a szakadékba estek. Zs. 27, 1. A Szentírásnak ilyen és hasonló szavait gyakran ismételte imaközben. Néha bensejében csendesesen szólt Istenhez a nélkül, hogy ajkára egy szó is jött volna. Ilyenkor gyakran hosszú ideig abbahagyta a térdhajtásokat, mintha elfogta volna a csodálkozás. Tekintetéről azt hihette volna az ember, hogy lélekben felszállt a menyekbe. Látni lehetett, hogyan ragyog az arca az örömtől és hogyan törölgette arcáról a könnyeket. Keble úgy emelkedett, mint szomjas emberé a forrás előtt, vagy mint az utasé, aki hazája közelébe ér. Lélekzete meggyorsult, buzgalma izzóbb lett, mozdulatai letérdelés és felállás közben gyorsabbak lettek a nélkül, hogy vesztet-

tek volna az illendőségből és méltóságteljességből.

Annyira megszokta a térdhajtásokat, hogy még utazás közben, a vendéglőkben, a napi fáradoalmak után, sőt nyílt utcákon is, vagy amikor útitársai megpihentek, visszatért ehhez a gyakorlathoz. Az volt a látszata, mintha ez lenne az ő személyes feladata, az ő szokásos elfoglaltsága.

4. A zárdában szent Domonkos néha egészen egyenesen megállt az oltár előtt; kezét nyitva tartotta, mintha figyelmesen olvasna valami könyvből. Ilyenkor Isten kinyilatkoztatásain elmélkedett, s azokat csendben ismételte magában. Megszokta azt a testtartást is, amelyet az isteni Üdvözítő alkalmazott, amikor szombatokon a zsinagógába ment és felemelkedett, hogy olvasson. Lukács 4, 16.

Egy más alkalommal mind két kezét szeme elé tartotta, hogy összeszedettebben elmélkedhessék, vagy mind két oldalon válláig emelte, mint aki áhítatosan hallgat. Ha az ember őt így imádságban látta, azt hihette, hogy valami próféta, aki egy angyallal, vagy magával Istennel beszél. Majd beszélt, majd hallgatott, majd megelgondolkodott a titkokon, amiket Isten közölt vele.

5. Ritkán, csak amikor egész különleges kegyelmet akart kieszközölni Istentől, akkor állva, kitárt karokkal imádkozott. Példaképe volt ilyenkor az isteni Üdvözítő a kereszten, aki haldokolva imádkozott mennyei Atyjához és megváltotta a világot. E közben komolyan, bensőségesen, figyelmesen mondott néhány szót a zsoltárokból, amelyek kapcsolatban voltak ezzel az imamóddal, pl.: „Uram, Hozzád kiáltok, hallgass meg engem!“ Zs. 140, 1. „Kezemet feléd tártam ki: lelkem olyan mint a kiszáradt szántóföld: Uram, hallgass meg előbb!“ Zs. 142, 6—7. Így imádkozott akkor is, amikor egy Napóleon nevű ifjút hallottaiból feltámasztott. A jelenlévők azonban nem hallották a szavakat, amelyeket ez alkalommal mondott. És nem is merték megkérdezni, hogy mit mondott. A Testvéreknek nem tiltotta meg, hogy így imádkozzanak, de nem is buzdította őket, hogy ezt kövessék.

6. Gyakran látták őt, amint a következő módon imádkozott: Lábujjhegyen állva, égfelé fordított arccal összetett kezeit feje fölé emelte és nyíl alakjában ki nyújtotta. Azután szét vetette kezét, mintha valamit ki akarna könyörögni. Azután megint összetette kezeit, mintha a

könyörgött dolgot át akarná venni. Ilyen pillanatokban úgy tűnt föl, mintha már nem volna a földön, hanem valami titokzatos módon a szentek szentélyébe lépett. Közben hallották, amint a királyi próféta szavait mondja hangosan: „Uram, hallgasd meg könyörgésemet, mert Hozzád imádkozom és templomod felé tárom ki kezeimet.“ Zs. 72, 2. Nem sokáig imádkozott így a szent. Azután magába szállt, mintha mesziről jött volna vissza. Közben olyan volt, mint aki idegen ezen a földön. Ezt észre lehetett venni arcán és egész külső magatartásán. Ennyit mond Apoldai Teodor.

Erre az imamódra — keresztben kitárt karokkal — az isteni Üdvözítő maga tanította néhány évvel később egyik leg-hűségesebb és legkedvesebb szolgáját szent Gertrudot.

„Kiváló Mesterem — mondotta a szent az Úrnak, — közölj velem valami rendkívüli cselekedetet, amelyet szenvedésedre való emlékezésül gyakorolhatnánk a te kívánságod szerint!“ „Íme, itt van egy,“ — felelte az Üdvözítő. — „Imádkozzatok néha az egész egyházért, egyesüljetez közben azzal a szeretettel, amely engem átszegezett, amely kezeim kitárására indított a kereszten. Ti is tárjátok ki karjaitokat ke-

reszt alakban. Ezzel emlékeztetitek a meny-
nyei Atyát megfeszített Fiára, amely kép
igen kedves előtte.“

„De, — jegyezte meg szent Gertrud —
mivel nem vezették be ezt a szokást, hogy
így imádkozzunk, valami magányos helyet
kellene ehhez felkeresni?“ „Nos igen, —
felelte az Úr — de az áhítat, amely titeket
arra indít majd, hogy ezt a magányt fel-
keressétek és keresztbe kitárt karokkal
imádkozzatok, kedves lesz előttem.“ (Szt.
Gertrud kinyilatkoztatásaiból.)

XII.

Legfőbb eszményképe

A sok szent között kevés van, aki any-
nyira hasonlítana az isten Üdvözítőhöz,
mint szent Domonkos. Szent atyánknak ez
a kiváltsága Szienai Szent Katalin egyik lá-
tomásában tárult fel. Ezt a látomást a szent
nőnek gyóntatója — Capuai szent Ray-
mund — jegyezte fel, aki élettörténetét is
megírta. A látomás a következő:

Szent Katalin látta az örök Atyát,
amint szájából létrehozta az Örök Igét,
amidőn emberi természetünket felvette.
Mialatt ezen elmélkedett, látta, amint szent
Domonkos is sugárzóan lép elő az Atya

kebléből. Közben hangot hallott, amely így szólt: „Kedves leányom, e kettőt fiamul választottam, egyiket természet szerint, a másikat azáltal, hogy gyermekemnek fogadtam.“

Mikor Katalin a magasztos hasonlat miatt elcsodálkozott, — mert a hasonlat bizonyos tekintetben egy szentet az isteni Üdvözítővel egy sorba állított — az Atya Isten e meglepő szavakhoz a következő magyarázatot fűzte: „Fiam, akit természet szerint öröktől fogva nemzettem, miután az emberi természetet felvette, mindenben tökéletesen engedelmeskedett nekem egész a halálig. Domonkos, akit gyermekemül fogadtam, születésétől kezdve utolsó lehelle-téig mindenben akaratom szerint cselekedett. Soha egy parancsolatomat sem szegte meg. A lélek és a test szűzességén sosem ejtett csorbát, sohasem veszítette el a ke-resztségi ártatlanságot.

Saját Fiam, a szájamból való örök Ige nyilvánosan hirdette a világnak mindazt, aminek elmondását reá bízta. És tanúságot tett az igazság mellett, amint ezt ő maga is kijelentette Pilátus előtt. Fogadott Fiam, Domonkos, szintén az én igazságomat hirdette a világnak. A tévhitűekhez és ka-tolikusokhoz beszélt nemcsak a saját sze-

mélyében, hanem mások által is. Követői által folytatja prédikációit. Prédikál még ma is és prédikálni fog a jövőben is. Saját Fiam apostolait küldte szét a világba, fogadott gyermekem pedig a rendtestvéreit. Saját Fiam Ő, az én Igém. Fogadott fiam, Domonkos, pedig hirdetője és szolgálja az én Igémnek. Neki és rendtársainak meg is adtam egész különösképpen Igém megértését. És megadtam a hűséget, hogy azt követhessék.

Saját Fiam mindent megtett, hogy tanítása és példája által a lelkek üdvét előmozdítsa. Domonkos, az én fogadott fiam minden erejével azon volt, hogy a lelkeket a bűnből és tévelyből megmentse. Rendjének megalapításánál és elterjesztésénél főgondolata felebarátjának lelki üdvössége volt. Ezért hasonlítottam őt saját Fiamhoz, akinek életét utánozta és lemásolta. Sőt azt is láthatod, hogy még testileg is hasonlít saját Fiam testéhez.“

Rechac János történetíró, aki a 17. század közepe táján megírta szent Domonkos életét, megjegyzi, hogy szent Atyánk benső életében is csodálatosan hasonlított az emberré lett Isten Fiához. Urunk földi vándorútján végtelenül gazdag volt erényekben. Ezek közül — meny-

nyei Atyjának dicsőségéért való buzgólkodása után különösen három tulajdonsága tűnik ki: a Szűzanyának a szeretete, a szenvedés szeretete és a halhatatlan lelkek szeretete. Örök Atyja iránti szeretete után és azzal együtt ez a hármass szeretet izzította át Jézus szent Szívét. Fiú sohasem szerette édesanyját annyira, mint Jézus szerette Szűzanyját. Soha vőlegény szívét akkora szeretet el nem töltötte menyasszonya iránt, mint amekkora szeretet égett Jézus Szívében a keresztt iránt. Soha édesanya oly buzgón nem kereste egyetlen elvesztett fiát, mint Jézus az elveszett lelkeket. E hármass szeretetben égett el élete itt a földön.

Ugyanezzel a három tulajdonsággal tünt ki szent Domonkos is Isten dicsőségéért való buzgólkodása és Jézus szeretete után. Szeretetének tárgyai voltak: a bold. Szűz Mária, a keresztt és a halhatatlan lelkek. Ő ugyan a többi erényt is igen nagy mértékben gyakorolta, de ebben a hármass szeretetben különösen kitüntette magát. Ezért benső életében, a szeretet életében is csodálatos hasonlóságot mutat Üdvözítőjével és Urával.

Krisztus szeretetének hevében

(Rechac János nyomán)

Isteni Üdvözítőnk, Aquinói Szent Tamás szavait követve, négyféle módon adja magát nekünk: Se nascens dedit socium, convescens in edulium, se moriens in pretium, se regnans dat in praemium. Születésében, a legm. Oltáriszentségben, a szenvedésben és halálában, végül az örök dicsőségben. Szent Domonkos égett a szeretettől Jézusért e négyféle állapotában.

1. *Jézus emberré lesz.* Nem tudott betelni annak a gondolatnak át- meg átelmélkedésével, hogy Isten Fia emberré és az ő Megváltója lett. Rendkívül megragadta Őt a gondolat, hogy ezrek közül kiválasztotta őt a hitre és kegyelmi életre. Ha testvéreivel az utat róttá, eleinte rövid ideig beszélgetett velük, de azután kérte őket, hogy menjenek előre és hagyják őt egyedül. „Foglalkozzunk közben — mondotta társainak — az isteni Üdvözítővel!” És szíve azonnal annyira fellángolt a szeretettől, hogy hangos imába és heves zokogásba tört ki.

2. *Jézus a kereszten.* Szeretete akkor lángolt fel igazában Jézus iránt, midőn

mint szerelmesét a kereszten szemlélte. E buzgó és szeretetteljes szemlélődésben olt-hatatlan vágy támadt fel benne a szenvedés után, majd emésztő éhség a testi sa-nyargatás, vezeklés és izzó szomjúság a megcsúfolás, megaláztatás és rágalmazás után. Érezhető módon kielégült a szegénység nélkülözései közepette. Legyőzhetetlen bátorsága támadt a tökéletességre való törekvésben. Rendületlenül bízott Üdvözítője szeretetében és végül égő buzgóság fogta el a lelkek üdve iránt. A szenvedő és hal-dokló Úr Jézus tanította meg őt minderre a legnagyobb mértékben.

Általában azt gondolják, hogy a sze-retet könyve, amelyből ő tanult s amely-lyel oly sok lelket Istenhez térített, nem volt más, mint Jézus életének szemlélése különböző állapotaiban, de különösen a ke-reszten. Menedéke a feszület volt. Toulou-seban, az Inquisitio felső kápolnájában lát-ható oratóriuma. Ennek egyetlen díszé a kínzó eszközökkel körülvett kereszt volt. A fő eszköz, amelyet ő a jók előhaladására és a bűnösök megjavulására ajánlott, az volt, hogy elmélkedjenek Jézus rejtett éle-téről, nyilvános életéről vagyis apostolko-dásáról és szenvedéséről. Ezért prédikált olyan nagy buzgalommal a rózsafüzérről.

Nemcsak azért, mert az áhítat a bold. Szűz iránt oly kedves, hanem elsősorban azért, mert a rózsafüzérbe foglalt titkok átélmélkedése sok lelki haszonnal jár.

3. *Jézus a legm. Oltáriszentségben.*
Szent Domonkosnak igen nagy volt a szeretete a kenyér színe alatt rejtőző és az oltáron lakó Jézus iránt. Ez az isteni Szent-ség volt Szentünknek élete, lelke, szíve, — a mindene. Nem tudott tőle megválni. El-epedt, ha távol kellett lenni tőle. A tabernákulum közelében ismét feléledt. A temp-lom volt a boldogsága, földi paradicsoma. Ha rendi ügyek meg nem gátolták, minden éjtszaka ott virrasztott előtte. Ha okvetle-nül szüksége volt egy kis pihenésre, akkor sem akarta elhagyni azt a helyet, ahol sze-retetének tárgya nyugodott. Arra kérte az Urat, hogy az oltár lábánál pihenhessen egy keveset. Ha apostoli vándor útjairól kimerülten hazaérkezett, úgy üdült fel, hogy a tabernákulum előtt virrasztott és imádkozott. Szívének egyetlen szerelme és öröme az Úr Jézus volt. Ezért testileg is felüdült és megerősödött eucharisztikus Barátjának közelében.

A szentmise bemutatását, hacsak le-hetett, nem hagyta el utazásai alkalmával sem, amint ezt más életírói is megemlítik.

Ha az angyalok kenyerét magához vette, úgy érezte, ismét megerősödött. Ha az esőtől egészen átázott, akkor hogy megszárogassa magát, nem keresett más helyet, mint a templomot. Ott töltötte az éjtszakát az isteni tűz előtt, aki irántunk való szeretetből ég az oltáron. Ez a gyöngéd, bensőséges szeretet korai halálát okozta. Amikor tüzelő napsütésben visszatért Bologna-ba, nem akart más pihenőt, mint szokásos éjtszakai virrasztását a templomban a legm. Oltáriszentség előtt. Itt érte őt utól a betegség, amelyben néhány nap alatt belehalt.

Élő hite Jézusnak valóságos jelenlétében a legm. Oltáriszentségben nagy bizalmat is adott neki. Minden fontos ügyében nála keresett segítséget és mindent elnyert, amit csak akart. Általa életre támasztotta a halottakat, eloszlatta testvéreinek kísértéseit, átalakította a lelkeket, röviden — alig tárta elő kérelmét, máris meghallgatta őt szeretett Ura és Mestere. Élő hite folytán gyakran elragadtatásba esett, mielőtt az oltárhoz lépett, hogy a szentmiseáldozatot bemutassa, az oltárnál magánál misézés közben és akkor is, amidőn eljött az oltártól és hálaadás közben a szentmise után.

4. *Jézus az örök dicsőségben.* Végül csodáljuk meg szentünknek azt az égő szeretetét, mely szívében akkor lángolt fel, amikor szemét égre emelte és Jézust ott mint Urát és Királyát szemlélte mennyei dicsőségében. A diadalmaskodó Üdvözítő megpillantása felgyújtotta benne a buzgalom tüzét, hogy ő is megdicsőítse Jézust itt a földön. Az összes emberek szeretetét és imádását szerette volna bemutatni Urának hódolataképpen. Jogosan alkalmazhatta magára Dávid király szavait: „Epedek a buzgalomtól dicsőségedért!” Minden munkájának, utazásainak, vezekléseinek, virrasztásainak, rendalapításának csak egy célja volt, hogy Jézust megdicsőítse. Még ezzel sem elégedett meg, hanem „Jézus Krisztus hadserege” néven egy harmadik rendet alapított. Ennek az volt a feladata, hogy az Úr Egyházát fegyverrel a kezében védelmezze meg az ellenség bűnös támadásaival szemben.

XIV.

A szenvedés tüzeiben

Szent Domonkosnak Jézus és Mária iránt való szeretete mellett különösen feltűnő a szenvedés iránt való szeretete. Lát-hatjuk ezt rendkívüli vezekléseiben, a

megaláztatások fölött érzett örömeben, nagy előszeretetében a nehéz munka iránt és páratlan türelmében.

Vezeklése. Jézus, az emberré lett Istenfia, akiben a Szentlélek egész teljességében lakozott, nagyon szerette a keresztet. A szenteket az ő szelleme élteni. A szentek is osztják vele ezt a hajlamot, amely leginkább kibontakozott bennük a megfeszített Jézus szemlélése, élete és szenvedése titkainak átgondolása által. Ennek a szemlélése Szent Domonkos szívében is felgyújtotta a szenvedés vágyát, hogy isteni Mesteréhez hasonlóan élhessen és halhasson meg. Kora ifjúságától fogva ostromozta gyenge testét. Tizennyolc éves korában vasdrótból való ostort használt. Testén durva szőrből való ruhát és vasból való vezeklő övet hordott, majdnem mindennap böjtölt, az éjszaka nagy részét imádságban virrasztotta át és szigorú szegénységet gyakorolt. Annyira szomjazta a szenvedést, hogy vezekléseiben az emberi okosság határán nagyon is túlment. Ha Urát és Üdvözítőjét szemlélte, akit ő miatta ütések és ostorcsapások éktelenítettek, akkor gyakran elfelejtette, hogy ő maga is húsból és vérből való. Szigorú vezeklésekkel büntette testét, csak azért, hogy a szen-

vedés szomját csillapítsa. Testi erejére egyáltalán nem volt tekintettel. A Mindenható Isten állandó csodája volt, hogy túlzott vezekléseinek már korábban áldozatává nem lett. Egyik társa tanúskodott róla, hogy utazásai alkalmával igyekezett övéinek szívére kötni a szenvedés szeretetét, a testi szigort és tudta őket fellelkesíteni ezirányban.

A megvettetés szeretete. Mint ahogy a megfeszített Jézus szelleme hozta létre szent Domonkosban a vezeklésnek a csodáit, úgy keltett a szívében nagy szomjúságot a megvettetések, a jogtalan bántalmazások után is. Ahol őt leginkább kígyonyolták, ott tartózkodott legszívesebben. Ahol nagyon megtisztelték, onnét hamarosan visszavonult. Így igen szeretett Carcassonne-ban tartózkodni, mert ott nyilvánosan szidalmazták. Szívesebben lakott Bolognában, mint Rómában, mert Bolognában kevésbé tisztelték.

A szegénység szeretete. A kereszt szeretetéből szent Domonkos szívében még másik két erény is kivirágzott: a szigorú szegénység és hősie türelem. A visszaemlékezés az Üdvözítő földi életére mélyen beleoltotta szívébe a szigorú szegénység szeretetét is. Elviselhetetlennek tűnt fel

előtte annak szemlélése, amint az ő Ura és Mestere istállóban látott napvilágot.

Szűkösen élt a földön és mezítelenül halt meg a kereszten, — ezzel szemben ő maga még az apró életszükségletekkel is el volt látva. A legrosszabb és legdurvább ruhákat hordta, amit csak felkutathatott. Mástól kérte kölcsön még azt is, aminek használatára a zárdában rendszerint mindenki megkapta az engedélyt. Sem állandó cellája, sem ágya nem volt. Legboldogabb akkor volt, ha szükséget szenvedett és Istenen kívül nem volt senkije, akihez fordulhatna. Még haldokolva is különösképpen ajánlotta lelki fiainak az önkéntes szegénység betartását. Életében is gyakran buzdította őket erre, — amint azt a szenttéavatási per egyik tanúja bizonyítja.

A szegénységnek e szellemében lemondott Rendje számára mindenféle járadékról, fekvő birtokokról. Az építkezéseknél minden fölösleges díszet megtiltott, nem engedte meg, hogy egyházi ruhákhoz selymet használjanak és a kelyheken kívül nem tűrt meg semmi ezüstműt. Azt akarta, hogy a rendi ruhát a legolcsóbb szövetből készítsék. Megtiltotta övéinek, hogy utazásaik alkalmával pénzt vigyenek magukkal. Mindezekből a rendelkezésekből látszik,

hogy Szentünk milyen nagyon szerette a szegénységet. Még Urunk, Teremtőnk szolgálatában sem tűrte meg a drága dolgokat, mert a használatuknál könnyen elfoghatja az embereket a hiú öntetszelgés.

Türelem. Szent Domonkos a szegénység szeretetével egybekötötte a hősie türelem gyakorlását.

Kevés, ha azt mondjuk, hogy megadással tűrt nélkülözéseket, fáradságot, kényelmetlenséget, betegséget és üldöztetést. Az igazság mögött maradunk akkor is, ha azt mondjuk, hogy mindezt örömmel viselte el. Inkább azt kell mondanunk, hogy ujjongott örömeiben, ha ilyesmit szenvedhetett. És az ilyen alkalmakat úgy fogadta, mint ahogy világi emberek a lakodalmat. A legnagyobb szigorúságok mellett is arca mindig vidám és üde volt. A legnehezebb betegségekben is úgy látszott, mintha nem szenvedne. A legfontosabb szükségleteket is bizonyos belső ellenkezéssel elégítette ki. Társalgások alkalmával — mint az isteni Üdvözítő — jövő szenvedéseiről beszélt. Gyakran lehetett hallani szájából e szavakat: „Mikor érhetem meg az órát, amelyben Uramért testemet darabokra tépik? Vajjon lehetek-e oly boldog, hogy iránta való szeretetből életemet és véremet ál-

dozhatom fel?“ Ilyen és hasonló beszéd nem csupán szólás-mondás volt nála, vagy tovatűnő szalmaláng, hanem ha alkalom kínálkozott a szenvedésre, akkor e szavakat még nagyobb buzgalommal ismételte. Amikor egy gonosz tévhitű őt és útítársait szándékosan tévútra vezette és meztelen lába véres lett a kövektől és tövisektől, akkor örült és társait is arra hangoalta, hogy örömmel, vidáman viseljék el ezt a kellemetlenséget.

A szenttéavatási perek egyik tanúja mondja: „Ha járkálás közben néha megsebezte a lábát, nevetett és azt mondta kísérrőjének: Ez az én penitenciám! Ugyanez a tanú hozzáfűzi: Rászokott, hogy kellemetlenségeknél vidám legyen. Benső öröme úgy nyilvánult, hogy dicsérő énekeket és zsoltárokat kezdett énekelni.

Ennek a türelemnek, szegénységnek, vezeklésnek, keresztszeretetének mélyebb forrása az ő állandó imádsága volt. Szelleme mindig az Úr életére és szenvedéseire irányult. Ebből oly nagy szeretetet merített, hogy előtte minden szenvedés olyan kellemesnek tűnt fel, mintha rózsák, liliomok volnának. Valósággal a belső vigasz árja öntötte el őt és a buzgalomnak, öröme-
nek ebben a kiáradásában valódi vértanú-

ság lett volna számára, ha nem szenvedhetett volna.

Másrészről — testi szigorúságaira való tekintettel — az Úr őt a kegyelemnek rendkívüli adományaival tüntette ki és fel-emelte őt a belső ima legmagasabb fokára. Ezért mondhatta ő is Dávid király szavait: „Fájdalmaim özöne után vigaszaid megörvendeztették lelkemet.“ Ezt jámbor lelkek naponta tapasztalhatják. Minél több önmegtagadást gyakorolnak, annál inkább meglátogatja őket Isten az ő szeretetével. Minél kevésbbé közelednek a kereszthez, annál kevésbbé lesznek alkalmasak az égi vigasztalások befogadására.

XV.

A halhatatlan lelkekért

A lelkek szeretetének csíráját már nagybácsija, Gumiel érseke oltotta szívébe. E szeretet azután a bold. Szűz tanítása és a Szentlélek behatása alatt lánggá lett. Ez a láng papi életében a lelkek iránt való buzgóságában nyilvánult meg kifelé. Eleinte Spanyolországban működött, azután Délfranciaországban, ahol a szenttéavatási bulla szerint százezernél több tévhitűt vezetett vissza az Egyház kebelébe.

Ezzel a lelki buzgósággal párosult gyengéd részvéte, mély alázata és nagylelkű odaadása, ezt kísérték a Szentlélek ajándékai, különösen a bölcsesség, az értelem, a tanács és a jámborság.

Gyengéd részvét. Természetfeletti megvilágításban látta, mibe kerül az isteni Üdvözítőnek egyetlen lélek is és nem habozott, hogy ő is életét adja a lelkek üdvéért. Hamvazószerdától húsvétig kenyéren és vizen böjtölt és még más rendkívüli vezekléseknek vetette magát alá, azért, hogy kilenc tévhitű nőt megtérítsen. Hogy egy keresztény rabszolgát kiszabadítson, aki hitehagyás veszélyében forgott, egy pillanatig sem habozott, hogy önmagát kínálja fel rabszolgaként. Gyakran mondotta testvéreinek; hogy szívesen darabokra vágatná testét, ha ezáltal a hitetlenek között elterjeszthetné a hitet és ha csak egy lelket menthetne is meg.

Részvéte nemcsak a hívőkre terjedt ki, akik vallásukat bűnös életükkel meghazudtolják, és nemcsak a hitetlenekre, akik a vallás ismeretét nélkülözik, de részvéte kiterjedt a kárhozottakra is. Ezeknek örök pusztulását keservesen megsiratta.

Ha Szentünk szívét már az örökre és végérvényesen elveszett lelkek iránt is

részvét fogta el, milyen nagy fájdalomnak kellett azt átjárnia, ha azoknak nyomorára tekintett, akiken még lehetett segíteni! Ezzel a részvéttel, amely szelídséggel és kezetességgel párosult, annyira megnyerte a szíveket, hogy azt tehette velük, amit akart.

Tiszteletreméltó Humbertus beszéli el (a „Testvérek élete“ c. könyvében, 23. fejezet), hogy gyakran megtörtént utazások alkalmával a következő: Mikor a Szent városokat vagy falvakat pillantott meg, akkor lelki szemeivel látta az ott lakóknak bűneit és nyomorát. E fölött olyan mély részvétet érzett, hogy könnyekbe tört ki.

Alázatosság. Szentünk buzgalmát mély alázatosság kísérte. Ezért sohasem volt nyers, vagy sértő a viselkedésében.

Ez az alázat arra tanította, hogy ő maga a világ legutolsó bűnösévé vált volna, ha Isten rendkívüli kegyelmeivel meg nem előzi és most is állandóan nem támogatná. Ezért a bűnösök iránt is nem megvetést, hanem szerető részvétet érzett. Minél megátalkodottabbak voltak, annál jobban csodálta Istennek jóságát irántuk, és annál mélyebb részvétet érzett lelki vakságukkal és megátalkodottságukkal szemben. Néha önmagát vádolta, mintha ő volna az oka

megátalkodottságuknak, mert vétkeivel elzárta szívük elől a kegyelmeket. Éppen azokat a kegyelmeket, amelyeknek segítségével még ezek a megátalkodott bűnösök is megtértek volna, ha ő e kegyelmekkel szólt volna hozzájuk, vagy imádkozott volna érettük. Azt is olvassuk róla, hogy mielőtt egy helységbe belépett, letérdelt és könnyek között imádkozott Istenhez: „Uram a Te jóságodra kérlek, ne tekints vétkeimre! Ne áraszd haragodat erre a népre! és az én gonoszságaim miatt ne büntesd meg őket!”

Csodálkozhatunk-e ezek után, ha szegény bűnösökhöz olyan szívélyes és részvétteljes volt? Hasonló alázatosságot gyakorolt, midőn házról-házra járt és kenyeret koldult testvérei számára. Ha alamizsnát nyújtottak neki, akkor áldotta Istent, és köszönetet mondott az adakozónak. Ha az alamizsnát igen tekintélyesnek találta, — ha például egy egész kenyeret kapott, — akkor letérdelt és a csodálkozás töltötte el, hogy ilyen nagylelkűen bánnak olyan nyomorult bűnössel, mint ő.

A silány vélemény, amelyet önmagáról alkotott magának, gyakran indította őt arra, hogy a megtiszteltetésektől meneküljön és kevésbbé buzgónak mutatta magát

kifelé. Ugyanilyen alázatosságban utasított vissza őt püspökséget: a Dol-it Bretagne-ban, a Tuy-it Galiciában, a Beziers-it Languedoc-ban, a Conserans-it Gascogne-ban, és a Commingens-it Auch érsekségében. Az általános nagykáptalanon erőfeszítéseket tett, hogy megfosszák őt a Rend legfőbb elöljárói tisztségétől, lanyhaságról és hanyagságról vádolván magát. Az Istentől kapott rendkívüli kegyelmeket és kegyelmi megnyilvánulásokat gondosan igyekezett elrejtteni. Azt hitte, meghal a félelemtől, amikor a pápa parancsára úgy volt, hogy Róma összes templomaiban nyilvánosságra hozzák a halott támasztásait. Röviden: mindazok szemében, akiknek osztályrészül jutott a szerencse, hogy őt ismerhették, úgy tűnt fel, mint az alázatosság csodája.

*

Kenetesség. Amilyen mértékben gyakorolja az ember az alázatosság erényét, olyan mértékben önti Isten szívébe kegyelmét és irgalmát. Nem csoda tehát, hogy Szent Domonkos szívébe Isten az áldásnak ilyen bőségét árasztotta. Ezek az áldások áradtak ajkáról, ha prédikált. Szavai mélyen megindították hallgatói szívét, könnyet csaltak ki szemükből, hangos sírásra

fakasztották őket. Bűnbánólag verték mellüket és megígérték életük megjavítását.

Nemcsak világi emberek, hanem szerzetesek is érezték ezt a hatást. A Szentnek szokása volt, hogy utazásai alkalmával, amikor csak lehetett, zárdákba vonult vissza. Mindjárt megérkezésekor intelemmel fordult a szerzetesekhez, hogy őket hivatásszerű tökéletességre buzdítsa. A szavait kísérő könnyek csak mélyítették beszédeinek hatását. Mindenki könnyekben úszott vele együtt és szentebb életre szánták el magukat. Elhatározták, hogy a szabályokat pontosabban betartják, és tökéletesebben követik a megfeszített Üdvözítőt.

Mindig két könyvet hordott magánál, s azokból merítette az apostoli szellemet: szent Máté evangéliumát és szent Pál leveleit. Testvéreinek is ajánlotta, hogy azokat szorgalmasan olvassák s azokban minél jobban otthon legyenek. Ebből a két könyvből merítette mindazt, amit a népnek mondani akart. És hogy jól elmondhassa, előbb imáiban feldolgozta azt. Ritkán lépett a szószékre a nélkül, hogy előbb prédikációjának tárgyát át ne elmélkedte volna. Ilymódon önmagát is nagyobb buz-

galomra serkentette és annál nagyobb hatással indította meg mások szívét is.

Ebben a prédikációit megelőző összeszedettségben történt meg, hogy a Szentlélek a Szentnek értelmét és szívét kegyelmi ajándékaival kente meg és különösen a bölcsesség, az értelem, a tudomány, a tanács és a jámborság adományaival árasztotta el. A bölcsesség adományát azért kapta, hogy a természetfölötti igazságokban örömét lelje, amennyiben azok Istenre vagy isteni dolgokra vonatkoznak. Az értelem adományát, hogy az isteni és emberi igazságokat helyesen fogja fel. A tudomány adományát, hogy gyönyörködjék az emberi és természetes igazságokban és a természetfelettiekben, amennyiben azok a teremtményekre vonatkoznak. A tanács ajándékát azért kapta, hogy felismerje és keresztülvigye mindazt, amit a Szentlélek megvilágosítása mellett üdvösnek látott. A jámborság adományát, hogy Isten dicsőségéért buzgóságra, a felebarát iránt pedig cselekvő részvételre gyűjtsa a szíveket.

Nagylelkűség. Az itt vázolt kegyelmi ajándékok bizonyos tekintetben belső felszerelését alkották, amellyel a Szentlélek Isten szolgáját gazdagította, hogy mint apostoli hitszónok hivatásának élhessen és

buzgalmát a lelkek érdekében kamatoztathassa. Hogy Szentünk semminek a híjával ne legyen, ezenkívül szeráfi nagylelkűséget kölcsönzött neki s így nem riadt vissza semmiféle fáradságtól, vagy áldozattól, ha Isten szeretetéről vagy a lelkek üdvéről volt szó. Apostoli buzgalmát nem gátolta sem kínoktól való félelem, sem az Észak hidege, sem a Dél hősége, sem idegen barbár népek vadsága. Csupán Isten akarata bírhatta őt megállásra, amely vágyakozással is megelégedett.

Minden különösebb zavar nélkül érintkezett a világi nagyságokkal. Félelem nélkül járkált ellenségei között. A legerősebb üldözések közepette sem csüggedett. Gondolkodás nélkül vágott át minden viharon és még akkor is bizakodva remélt, ha emberi számítás szerint már semmi remény sem volt.

E szeráfi nagylelkűség segítségével vezette be a rózsafüzért, alapította meg a Prédikáló Testvérek Rendjét és terjesztette el különböző országokban. Megreformálta Rómában a szerzetesnőket, akiket a San Sisto-zárdába egyesített. Legyőzte a sátánt és szégyenletes futásra bírta. E nagylelkűséggel küldte ki bizalommal tanítványait a nagyvilágba, habár testalka-

tuk gyenge volt, néha fiatalok voltak és nem volt meg még a kellő tudományos képzettségük. Rendjének gyors elterjedése és pompás felvirágzása mutatja, hogy nagylelkű bizalmát Isten mennyire megjutalmazta.

XVI.

Apostol és szerzetes

Három dolog szükséges az apostol felszereléséhez: Jézus és Mária szeretete, a kereszt és a halhatatlan lelkek szeretete. Három más dolog képezi a szerzetes felszerelését is: tökéletes önmegtagadás, komoly imaélet és nagy lelkebuzgóság. Önmegtagadást kell gyakorolnia az által, hogy pontosan betartja a szegénység, tisztaság és mindenekelőtt az engedelmesség fogadalmát, mely utóbbiban a szerzetes lemond saját akaratáról és ítéletéről is, hogy teljesen az előljáróktól függjön. Komoly imádságos élet kell, mert e nélkül egy lépést sem lehet haladni a tökéletesség útján. Azért bukik meg némely reform kísérlet, mert azok, akik vele megpróbálkoznak, nem állnak elég szilárd alapon az imádság szellemében. Lelki buzgóság kell, hogy a hétköznapi élet minden cselekedetében és

a szabályok betartásába lelket viszünk bele, hogy semmi se történjék felületesen vagy csupán szokásból. Ahol ez a buzgóság hiányzik, ott vannak ugyan olyanok, akik böjtölnek, akik alig alusznak át egy egész éjtszakát, akik gyakran áldoznak, akik a napnak minden órájában ájtatossági gyakorlatokat végeznek, és a végén a szerzetesi tökéletességnek igen alacsony fokán halnak meg.

E három dologban szent Domonkos tökéletes példakép.

Mindabból, amit Szentünkről eddig mondtunk, az önmegtagadás s imádság szelleme sugárzik ki leginkább. Ami a cselekedetekben a buzgóságot illeti, azt ő Rendjében mint igen fontos pontot állapította meg. Mindenekelőtt pedig maga tünt ki ebben. A zsolozsma szakaszait és a szentmise bemutatását olyan meghatódottsággal végezte, hogy gyakran nem tudta magát visszatartani a hangos sírástól. Szentmisénél ritkán maradt szeme szárazon. A Károntól a Miatyánkig arca könnyben úszott. A közösség gyakorlataiban mindig első volt. A legkisebb előírások betartásában leglelkiiismeretesebb. A fáradság és megvettetés elviselésénél jókedvű, a szenvedésben vidám maradt. Isten dicsérésében és a

vezeklésben a legserényebb volt. Legtöbbit ő tevékenykedett a lelkek üdvösségéért és legfáradhatatlanabbul munkálkodott saját előhaladásán.

Ezek után nem csodálkozunk, ha ennek fontosságát helyesen felismerve, halálös ágyán övéi számára ezt az alapelvet ajánlotta és végrendeletképpen e szavakkal hagyta hátra: In fervore spiritus consistite, et in ipso Domino Deo servite! Szilárdan álljatok a lelki buzgóságban és így szolgáljátok Uratokat, Isteneteket!

Valóban ahhoz, hogy ennek a nagy Szentnek igaz gyermeke legyen valaki, nem elégséges, hogy gyakorlatait közepes módon végezze, hanem valódi lelki buzgóságot kell magával hoznia, őszinte szeretetet, áhítatot és figyelmet.

XVII.

Minden erény példaképe

(Rechac János nyomán)

A szenttéavatási perben a tanúk nem elégedtek meg azzal, hogy a Szent erényeiről egyes részleteket törvényes módon kijelentettek. A végén hozzáfűzik azt a megjegyzést, hogy — bár szerencsájuk volt és gyakran érinthezhettek életszentségben ki-

tűnő férfiakkal — valami hasonlót még sohasem láttak. Amikor Szentünk Bolognában meghalt, P. Ventura az ottani prior, P. Fuger Penna-ból, P. Pál pedig Velencéből mint a Szentnek társai voltak jelen. Tudósításukat a következő állításokkal fejezik be: P. Ventura azt mondja: „Merem állítani, hogy egész életemben senkit sem láttam, aki — gondosan mérlegelve a dolgot — gazdagabb lett volna erényekben. Pedig sokat ismertem, akiknek nagy élet-szentségük volt és kiváló erényekkel ékeskedtek.“ P. Fuger azt mondja: „Minden erény csodálatos módon ékesítette, de annyira, hogy senkit sem láttam, aki hozzá hasonló, vagy csak vele össze is mérhető lett volna.“ És Velencéből való Pál bizonyítja: „Ő az általam említett erényekben annyira kitűnt, hogy azt hiszem az élők között nincs egy sem, aki őt felülmúlná, vagy csak vele egysorban állítható volna“.

Különös megindultsággal olvassuk a hivatalos tanúvallomásokban a következő részleteket:

Szájából sohasem lehetett hallani felesleges szót, soha helytelen, sértő kifejezést, soha hízeltést. Ajkait sohasem hagyta el olyan szó, amely akárcsak távolról is utalt volna az ő személyes kiválóságára.

Társalgásának tárgyát csak isteni dolgok alkották. Amint abbahagyta beszédét az emberekkel, rögtön Istenhez fordult. A Szent meggyőződése az volt; a lelkek üdvösségét szolgáló nyelvnek s amelyet a legm. Oltáriszentségben Jézus vére oly gyakran érintett, egy szót sem szabad kiejtenie, amely ne váljék Isten dicsőségére, vagy a felebarát üdvösségére, vagy ne szolgálja arra, hogy hibáit beismerje és az isteni irgalmassághoz járuljon kéréseivel. Ez olyan mélyen vésődött lelkébe, hogy övéinek törvényként szabta ki: Sohase beszéljenek másról, csak Istenről, vagy Istenre vonatkozó dolgokról.

Intelmeiben olyan okossággal, tartózkodással, szelídséggel és részvétteljes szeretettel járt el, hogy a vétkesek a reájuk kirótt elégtételt nem mint hibáik büntetését fogták fel, hanem lelki atyjuk jósága által nekik juttatott jótéteményt és orvosságot. Gyakran, ha hibákat vett észre, úgy tett, mintha nem látott volna semmit. Később azonban, amikor a hibázó jobb lelkiállapotban volt, megadta neki a szükséges intelmet. Buzgalma nem engedte, hogy akárcsak egy hibát is büntetlenül hagyjon. Olyan szerető szelídséggel tudott büntetni, hogy a szíveket meghatotta, de nem nyug-

talánította. Kormányzásának öt éve alatt sohasem lehetett hallani, hogy csak egy testvér is duzzogott volna szigorú kifogásai miatt.

Ha Isten dicsőségét illetőleg oroszlán volt, akkor szelídsége folytán báránka volt és galamb epe nélkül. Az átkot áldással fizette vissza és soha semmi miatt sem panaszkodott. Semmi sem volt képes még csak egy sóhaj is kicsalni belőle: sem ellenségei részéről a rossz bánásmód, sem a különböző nélkülözések, az utazás fáradalmai, sem tikkasztó hőségben a szomjúság, az időjárás viszontagságai, eső, szél, vihar, hó, jégeső, a vezeklő öv okozta fájdalom, sem a tüskék, amelyek lábát felsebezték, sem fájdalmas rohamokkal járó betegségek. Olyan volt, mintha természete megacélosodott volna a Jézusért való szenvedés számára. Mindíg és mindenben vidám és jókedvű maradt.

Társalgását annyi jóakarát és szelídség kísérte, hogy mindenkit elragadott, másoknál megszüntette a sóhajokat, felszárította a szomorúak könnyeit. Két körülmény lényegesen hozzájárult, hogy a vele való érintkezés szeretetreméltóvá tegye. Az egyik: előkelő származása, amelynek következtében mindent elsajátított, amit

megkövetel az udvariasság, a másik a kegyelem kenete, amely a szenvedők iránt részvétet keltett benne; megvilágosította, hogy nyugtalan lelkek sötétségét elűzhesse; az erényre komolyan törekvő lelkek iránt pedig oly készségessé tett, hogy mindig, mindenki iránt szolgálatkész volt, aki valamilyen szívességet kért tőle.

Szívét nem érintette soha irigység, vagy féltékenység. A valóságban prédikáló Testvér volt és szent Ágostonnak reguláris kanonokja, de szíve szerint hozzá tartozott minden rendhez. Szeretett mindenkit, még hozzá rendkívüli módon. Különösen vonzódott a karthauziakhoz, cisztercitákhoz és szent Ferenc fiaihoz és övéinek is meghagyta, hogy különös barátságban és egyetértésben legyenek az említett rendekkel.

Isten iránt olyan szeretetet érzett, hogy azt szavakkal kifejezni nem lehet. Fáradhatatlan volt abban, hogy Isten nagyságára gondoljon és jótéteményeit fontolgassa. Ha Isten dicséretét énekelte, magánkívül volt örömében. Isten atyai szeretetében vetett bizalma oly nagy volt, hogy soha egy pillanatig sem kételkedett benne. És határtalan bizalmában mindent el is nyert tőle, amit csak kívánt. Isten nagysága előtt semminek tartotta magát, még

kevesebbnek, mint por és hamu. Az emberek előtt annyira megalázkodott, hogy szerte azok őt lábbal taposhatták; ha még oly rosszak is, mint Lucifer és Judás. Önmagának úgy tűnt fel, hogy rettenetesen hálátlan, undorítóan tökéletlen, siralmasan lanyha, és szellemileg nyomorult. Alázatossága mellett tökéletes volt a bölcsesége, olyan, ahogyan a Szentlélek mondja: „Ahol alázat van, ott van bölcsesség is.“ Társalgásában és tanácsaiban ritka okossággal szabta meg szavait. Ha szelídségét csodálták, akkor szelídségét kísérő bölcseségének szellemét is meg kellett csodálni.

XVIII.

Angyali tisztasága

Szent Domonkos úgy tűnik fel szemünk előtt, mint szeplőtelen tisztaságú liliom. Angyali arcának pusztá megpillantása, akaratlanul a szűzességre tereli a gondolatot.

Vannak szentek, akiket kezükben liliommal szoktak ábrázolni, akik azonban a nélkül is éppen olyan jól bemutatathatók a híveknek. Szent Domonkost kiváló tisztaságának e jelképe nélkül nehezen képzelhetjük el. Mikor egy napon Szienai

Szent Katalinnak látomásában megjelentek a különböző rendalapítók, akkor szent Pátriárkánkat a vakítóan fehér liliomról ismerte fel, melyet kezében tartott. Ez a liliom, mondja a szent, úgy égett, mint Mózes csipkebokra elhamvadás nélkül. Mikor sírját először megnyitották, abból csodás jó illat szállt fel és elragadtatásba ejtette a körülállókat. Már életében is édes illat áradt belőle, amely a vele érintkezők szívét megtisztította. Így történt ez egy diákkal, aki a Szentnek kezét csókolt. E menyyei illat által megtisztult szíve minden tisztátalanságtól.

Szentünk rendkívüli tisztasága Rendjének jellemvonásává lett. Úgy látszik, hogy az a jó illat, amely személyéből és csontjaiból áradt, átszármazott szellemi értelemben gyermekeire. A Rendnek összes szentjei és majdnem mindegyik boldogja kiválik szűzi tisztaságával. Gondoljunk csak a 13. század szentjeire: Szent Jácint, Szent Rajmund, Veronai szent Péter és az angyali tanítóra Aquinói szent Tamásra.

De nemcsak az oltárra emelt szerzetesek között kell azokat a szűzi lelkeket keresnünk, akik szent Domonkost a szent tisztaság erényében követték. A 13. századnak két krónika írója: Frachet Gellért

és Apoldai Teodor beszélnek egy rendi papról, aki egymaga körülbelül száz rendtársának gyónását hallgatta. Ezek közül soha egyetlen egy sem vétett a test és a lélek tisztasága ellen. Az a föld, amelyen egyetlen munkás ilyen aratásra talált, valóban igen termékeny lehetett.

A rendi krónika még bővebb aratást mutat. A Prédikáló Testvérek Strassburgban a külvárosban lévő házukat el akarták hagyni, hogy állandó tatózkodásra a város belsejében telepedjenek meg. Ekkor egy jombor nőnek látomása volt. A helyet, amelyet a Gondviselés nekik szánt, liliomokkal borított föld képében látta. A liliomok szemeláttára változtak át szerzetesekké, akik szent Domonkos ruháját viselték. A Strassburgi zárda több nemzedéken át kiváló és szent szerzeteseknek volt a lakhelye. Templomában nyugodott németországi (Teutonicus) János, később Tauler holtteste is. Keresztfolyosóján temették el Wolvand-ot, aki a Konvent priorjai között egyike volt az elsőeknek és szívében csodálatos módon egy liliomszál volt bevésvé.

A kiváló tisztaság eme virágzásának főgondozója volt a bold. Szűz Mária, aki a Prédikáló Testvérek rendjét az ő rendjé-

nek nevezte. Mint anyja az isteni Igének, Ő ajándékozta Jézust, a világ-világosságát az emberiségnek. Szent Domonkosban, akit fiának fogadott, ennek a világosságnak egy visszfényét adta az emberiségnek és szent Domonkossal együtt rendjének sok lelki utódját. Csodálkozzunk-e tehát, ha szent Domonkos rendje keletkezésében olyan tiszta, mint a fény, melynek feladata, hogy másoknak is megvilágításul szolgáljon. A Szent Szűz gondoskodott arról, hogy földi hadseregében megőrizze ennek a szűzi tisztaságnak a ragyogását. Ezért boldog Reginald személyében a Prédikáló Testvéreket fehér vállruhában (skapuláré), a szív tisztaság jelképébe és oltalmazójába öltöztette.

Apoldiai Teodor így kiált fel: „Boldogok, akik méltók rá, hogy ezt a ruhát hordozhatják!” Igen boldogok, akik az igazság címerével ékesen szűzi életet élnek, mert azokat nem zárják ki a Bárány menyegzőjéről. Kedves Testvéreim! A legnagyobb gonddal őrizzétek meg ezt a királyi és szűzi ruhát. Tisztaságát ne mocskolja be soha semmi! A test szűzessége legyen ragyogó fehérsége, a teljesen ép szív legyen tisztasága, az igazság fénye legyen ragyogása.“

Adja Isten, hogy szent Domonkos rendje a világ végéig olyan kert maradjon,

amelyben a bold. Szűz Anya mindig örömmel sétálgathat és örülhet a lilomok fényének és illatának.

XIX.

Szent Domonkos három főműve

P. Le Jeune, híres oratoriánus szerzetes azt mondja, hogy szent Domonkos fényes sikert aratott abban a három igen fontos, nehéz és dicső művében, amelyeket Isten dicsőségére, a bold. Szűz Mária tiszteletére és az Egyház javára vállalt.

E három mű közül az első az albi eretnekség megsemmisítése volt, amelyet joggal neveznek szennycsatornának. Ide folytak össze az előbbi századok tévtanai. Olyan ragályos volt ez a tévtan, hogy rövid időn belül Franciaország egész déli részét megfertőzte. Olyan káros és istentelen volt, hogy már szent Bernát is igen keserű panaszokra fakadt miatta. Olyan makacs és legyőzhetetlen volt, hogy terjedését nem tudták megakadályozni sem szent Bernát buzgalma, sem a pápák fáradozása (IV. Jenő, III. Sándor és III. Ince), sem a Tours-ban, Alby-ban, és Montpellier-ben tartott zsinatok. Szent Domonkosnak sikerült egy maroknyi szentéletű társával ezt a tévtant

annyira legyőzni, hogy — hacsak a történelem nem említené — ma már alig tudnánk róla valamit. Szent Domonkos második nagy műve a Szent Szűznek és isteni Fiának megdicsőítése a rózsafüzér által. A jámbor hagyomány szent Pátriárkáinkra vezeti azt vissza. Nincsen olyan imagyakorlat, amely az anyaszentegyházban annyira el volna terjedve, mint a rózsafüzér. Minden szerzetben vannak különleges, sajátos, jámbor imagyakorlatok. De mindegyik imádkozza a rózsafüzért. Papok és világiak, tudósok és tudatlanok, magas egyházi méltóságok és egyszerű hívők, mindannyian egyesülnek a rózsafüzér imádságban. Az egyházi zsolozsma után egyik imagyakorlatot sem tartják olyan nagyra, mint a rózsafüzért. Erről tesznek bizonyosságot a pápák körlevelei. XIII. Leó pápa egész október hónapra elrendelte a nyilvános rózsafüzér ájtatosságot. Mérhetetlen sok áldást vont már le ez az imádság az anyaszentegyházra, az emberi társadalmakra, családokra és egyes hívőkre. Ég és föld dicséri azt, akit a Gondviselés felhasználott ennek az ájtatosságnak bevezetésére.

Könnyen érthető ezek után, hogy a bold. Szűz Anya Szentünket életében és

halála után is annyira kitüntette. Amíg szent Domonkos a földön élt, megjelent neki többször, társalgott vele mint anya a gyermekével, oktatta és bátorította őt fáradságos munkáiban. Halála után szent Mária Magdolna és Szienai szent Katalin kíséretében szent Domonkos képét a Calabria-i Soriano zárdába vitte. Ezt a képet csodákkal annyira megdicsőítette, hogy két királyi jegyzőt rendelték oda a csodák felfigyelése céljából. A király kívánságára szent Domonkost megtették az ország patrónusának.

A nagy szentnek harmadik műve és ez a fő műve, Rendjének a megalapítása. Ez egyike a legszentebb, leghíresebb, legáldásosabb rendeknek, amelyek az apostolok óta az anyaszentegyházban fennállottak. Védőgát az eretnokségek és téves tanelméletek ellen, tűzhelye a bold. Szűz tisztelete kiterjesztésének, apostoli férfiak iskolája, akik Isten Igéjét hirdetik és a lelkeket Istenhez vezetik. És ami a fő dolog: szent Domonkos rendje az életszentség iskolája. Tagjai közül igen sokan fényeskedtek itt a földön tudománnyal és életszentséggel és közülük igen sokat avatott az anyaszentegyház Szentjeinek és Boldogjainak sorába. Így a mártírok között Veronai Szent Péter

és ezren mások, akik ennek példája szerint
vérükkel pecsételték meg hitüket. A pá-
pák közt: V. Szent Pius, XI. Boldog Bene-
dek, V. Boldog Ince; a kardinálisok között:
Hugó Won Saint-Cher, Turrecremata, Ca-
jetan; az érsekek és püspökök között: szent
Antonin, nagy szent Albert, Sienai boldog
Ambrus, a mártírokról nevezett boldog
Bertalan; az apostoli prédikálók között:
Szent Jácint, Ferreri szent Vince, Penna-
fort-i szent Rajmund, Bertrand szent La-
jos; a tanítók között: Ferrarai Silvester,
Soto Domonkos, Bannez és mindenekelőtt
Aquinoi szent Tamás, aki napként tündök-
lott a csillagok között; a misztikus lelki
emberek között: boldog Suso Henrik, a hí-
res Tauler, tiszteletreméltó Granadai La-
jos. A szűzek között: Szienai szent Katalin,
Limai szent Róza, Montepulciánói szent
Ágnes, Ricci szent Katalin, Árpádházi szent
Margit és még sokan mások.

A jó Isten rendszerint mindenkinek
megadja az állásához és működéséhez szük-
séges készséget és kegyelmet, amire hi-
vatva van. Az apostolokat arra hívta meg
Isten, hogy a népeket Krisztushoz térítsék.
Ezért adta nekik Isten a nyelvek adomá-
nyát, a buzgalmat a tanításban és minden
kegyelmet, ami ehhez a nagy műhöz szük-

séges volt. A különböző rendeknek az anyaszentegyházban különböző hivatásuk van. A karthausiak a magányra hivatottak, a ferencesek és kapucinusok a legnagyobb szegénységre, a minoriták a legszigorúbb fegyelemre. A szent Domnokos-rendieket pedig Isten a prédikálásra hívta meg. Ez a hivatásuk, ez a hivataluk, ez a kötelességük. A Szentszék a Rendet nem hívja másképp, mint a Prédikáló Testvérek rendjének. Ezért ennek a rendnek papjai hivatásuknál fogva Istentől különös kegyelmeket nyernek, hogy hivataluknak az anyaszentegyházban méltóan és hasznosan megfelelhessenek. Ők Isten Igéjét Aquinói szent Tamás tanítása szerint hirdetik. Ezt a tanítást a Szentszék ismételten jóváhagyta. XXII. János pápa, ki szent Tamást szentté avatta, azt mondja róla, hogy olyan sok csodát művelt, mint ahány szakaszt írt „Summa“ nevű könyvében. VI. Ince azt mondja, hogy akik Aquinói szent Tamás tanítását követték, sohasem tévedtek el, akik ellene hadakoztak, azok mindig gyanússá tették magukat. V. Pius pápa arról biztosít, hogy a Gondviselés küldte ezt a tanítót a világnak az anyaszentegyház díszéül és számtalan tévedés megcáfolására. VIII. Kelemen azt mondja, hogy szent Ta-

más nagy tiszteletet érdemel csodás tanításáért, hősiei erényeiért, és számtalan írásáért, amelyeket a hittudományok legkülönbözőbb ágaiból szerkesztett meg. És XIII. Leó pápa, aki szent Tamást az összes katolikus iskolák védőszentjévé tette, azt mondja róla, hogy tanítása rendkívül gazdag, termékeny, tiszta, világos az elrendezése és fejtegetése, és csodásan egyezik az isteni kinyilatkoztatás igazságaival, tiszta élete pedig a legnagyobb erényekben ragyog.

Adjon Isten anyaszentegyházának sok ilyen prédikáló testvért, akiket szent Domonkos lángbuzgalma hevít, akik felvértezve szent Tamás tudományával a szent Evangéliumot hirdetik a világnak és életük által teszik beszédjüket igazán hathatóssá.

XX.

A világi apostolokért

Nem mindenki hivatott zárdai életre azok közül, akik valóban keresztény módon akarnak élni. Viszont sokan, akik zárdába éreznek hivatást, nem rendelkeznek a szükséges erővel vagy a megkövetelt szabadsággal. Aki házasságban, az nem bonthatja

fel a házasságot. A szülők nem vonhatják ki magukat a gyermeknevelés kötelezettsége alól. Gyermekeknek néha az a szent kötelességük, hogy szüleik és testvéreik támaszai legyenek. Mindezek kénytelenek visszamaradni a világban, bár nem szeretik azt és nem mehetnek a zárdába. Ezért jön el hozzájuk a zárda a Harmadik rendben. Itt részesülhetnek a rendi élet kegyelmeiben. Kevés kötelezettséget vállalva a világban maradnak és részesülnek a nagy Rend Testvéreinek és Nővéreinek minden érdemében, a szentmisékben, imákban és vezeklésekben.

Bátor hitvallásukkal, imádságos életükkel, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlásával mindenkor áldására válnak anyaszentegyházunknak és főleg hatásossá teszik, megtermékenyítik az első rendnek apostoli működését.

Kimagasló alakjai között van elsősorban Szienai szent Katalin. Hét éves korában már Istennek szenteli magát, tizenkét éves leánykorában levágja szép haját, hogy a halandó jegyeseket mind elriassa magától. Mint fiatal leány, Szentszéki követként szolgál, hogy Olaszország lázongó városait engedelmességre bírja a Szentszék iránt. És végül, majdnem hetven évi távol-

lét után magát a pápát is rábírja, hogy avignoni fogságából visszatérjen Rómába. A világban élt, nem ismert más cellát, mint a saját szívét. Idevonult vissza Mennyei jegyesével, hogy az ő Szívén nyugodjék.

Napjainkban különös időszerűséget nyert a Harmadik rend. Szent Domonkosnak a lelkekért való buzgósága határtalan volt. Ennek tüze emésztette egész életén át. Mindenkit meg akart nyerni Krisztusnak. Ahová az ő lángbuzgalma nem ért el, oda a világban élő Testvéreket, a Harmadik rend tagjait küldte és osztotta be, hogy használjanak a lelkeknek. A Harmadik rend ugyanis megnevelte a világban élő testvéreket a tökéletesebb életre és az atyák példáját követve a maguk módja szerint és a körülményekhez mérten apostolkodtak, segítettek az atyáknak a lélekmentés nagy munkájában.

Szent Domonkos tehát, az evangélium fáradhatatlan hirdetője, az ő elgondolásával mintegy megelőzte 700 évvel a jelen időket, amikor a legfőbb egyházi helyekről sürgetik az *Acto Catholica* címen a világi apostolok belépését a lelkipásztori munkába.

Jelenleg is ezt a szellemet ápolja szent Domonkos Harmadik rendje. Célja az ön-

megszentelés és az apostolkodás. Ezt a kettős célt tartják állandóan szem előtt, amikor Isten és az egyház parancsainak tökéletes megtartásán kívül állapotukhoz mérten az evangéliumi tanácsokat, intenzívebb imaéletet, az istentiszteletekbe való mélyebb bekapcsolódást, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit gyakorolják. Számuk az egész világon kb. százezer, ebből hazánkra esik kb. 1.500.

XXI.

Szent Domonkos és a női zárdák

Amikor szent Domonkos Délfranciaországban az albi eretnekek ellen prédikált, még rendjének megalapítása előtt szomorúan tapasztalta, hogy szegényebb katolikus nemes családok leányai hitüket veszítették, mert eretnek családban nevelkedtek. Szent Domonkos a lelkekért való nagy buzgalmában arra törekedett, hogy ezt a veszélyt elhárítsa. Fáradozása folytán több előkelő hölgy visszatért az anyaszentegyházba. Ezeket szerzetesi közösségben egyesítette és azt az utasítást adta nekik, hogy vegyenek magukhoz ilyen elszegényedett nemes leányokat és részesítsék őket megfelelő nevelésben. Ez volt az első

női zárda alapításának a kezdete. A leányok együtt éltek a nővérekkel a klauzúrán belül. A lehetőség szerint résztvettek minden vallásos gyakorlatban. És addig maradtak a klauzurában, amíg nevelésük befejeződött.

Néhány év múlva, amikor már Rómában is háza volt szent Domonkos rendjének, az örök városban határozott szabályok nélkül élő apácák egyesítésével bízta meg a pápa. Ezzel a dologgal már többen próbálkoztak, de siker nélkül. Szent Domonkosnak sikerült a jóakarató nővéreket a San Sisto-zárdába egyesítenie. Itt az ő vezetése alatt szigorúan elkülönítve a világtól, igazi szerzetesi életet éltek. Ez volt a második női zárda alapítása. Ebből a két zárdából, a Prouille-ből Délfranciaországban és a rómaiból terjedtek el a szent Domonkos rendi nővérek, mint a második rendnek tagjai az egész világon. Szigorú klauzurában élnek ma is, gyakorolják az imádságot és vezeklést, ahogy az szokásban volt a Prédikáló testvéreknél. Ezek kifelé nem tevékenykednek. Tagjai a szemlélődő életnek szentelik magukat és a mellett kézimunkával is foglalkoznak. Nálunk híres volt a veszprémi és a Margitszigeti, eredetileg nyulakszigeti zárda, amelyben

Árpádházi szent Margit is élt. Ezek még néhány más kolostorral együtt a török uralom idején tönkrementek. Ma a világon 235 házban kb. ötezer II. rendi dominikána apáca él. Sajnos, Magyarországon jelenleg ilyen zárda nincsen, de őrzik néhányan a reményt, hogy ez iránt vágyuk újra megvalósulhat.

Az anyaszentegyházban ez is szükséges annál is inkább, mert kevés megértéssel és érzékkel viseltetik a mi korunk ez iránt. Ők a szeretet engesztelő áldozatai. Szigorúan visszavonulnak a világtól és Jézus isteni szívével egyesülve az imádság és vezeklés életét élik. A háromszorosan szent Istennek kárpótlást nyújtanak azért, amit az isteni Felségtől mások megtagadnak, és a bűnösök számára kiesdik Isten irgalmát és kegyelmét. Ha szép és méltó dolog, hogy felebarátainknak az irgalmaság testi és lelki cselekedeteiben szolgáljunk, hogyne volna akkor szép és méltó dolog, hogy Urunknak, Teremtőnknek dicsőítéssel, hálával és elégtétellel adózzunk, az Isten-ember megbántott, megsértett szívét vigasztaljuk és kiengeszteljük és embertársainknak az örök élet kegyelmét közvetítsük. Az Úr szava kétségkívül alkalmazható ezekre a szemlélődő életet élő,

Istennek szentelt lelkekre: „Mária a legjobb részt választotta, melyet tőle soha el nem vesznek.“

A Harmadik rendből is már korán alakultak szerzetesi közösségek, egyes házak és kongregációk. Ezek is azonos szabályok és egy felsőbb vezető alatt élnek. Ima és vezeklés tekintetében azonban csak a Harmadik rend gyakorlatait vették át, de ezzel szemben szabadabban gyakorolták az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit úgy a klauzurában, mint azon kívül, amint a körülmények kívánták. Manapság is elterjedtek ezek a zárdák az egész földkerekségen és a világ minden részében kiváló szolgálatot tesznek az anyaszentegyháznak. Ezek ma 107 kongregációban kb. 25 ezer tagot számlálnak. Nagyobb részben a nő ifjúság oktatásával és nevelésével foglalkoznak. Vannak azután, akik betegeket ápolnak, pogány missziókban működnek, továbbá árva gyermekeket nevelnek és menhelyeket tartanak fenn. Ez utóbbiak házaiban nincsen szigorú klauzura.

Szent Domonkos és az egyház

Dicsőséges szent Domonkos atyánk földi életében kiváló szolgálatokat tett az anyaszentegyháznak. Több mint százezer eretneket vezetett vissza az anyaszentegyház kebelébe. A veszélyeztetett női ifjúság számára menedékhelyet biztosított, intézeteket létesített. Hivatásuk szellemétől eltért apácákat az imádság és vezeklés szelleméhez vezette vissza. Megindító szentbeszédeivel a pápai udvarnak új fényt kölcsönzött.

Amit szeretetreméltó szentünk földi életében saját személyében megtett, azt szent halála után az általa alapított rend útján évszázadokon át folytatja. A szent evangélium hirdetése és a hittudományok ápolása által lelki fiai védték az igazságot és a Prédikáló Testvérek rendjének kiérdemelték a Szentszéktől ezt a megtisztelő címet: „Ordo veritatis“ „az igazság rendje“. Ennek az érdemnek elismerésül a Szentszék évszázadok óta a Curia néhány hivatalát, amelyek az igazság megvédését illetőleg különösen jelentősek, szent Domonkos lelki fiaira bízta. Ezek a hivatalok a következők: a) Magister Sacri Palatii, —

a hittudományok magistere a pápai udvarban. Szent Domonkos óta viselik a rendtagjai ezt a hivatalt. — b) A Congregationis Sacri Officii Commissarius Generalis hivataltát 1542. óta. Ugyanezen oknál fogva az anyaszentegyház szent Domonkos rendjének sok tagját különféle egyházi méltóságokra emelte. Alapításától kezdve a mai napig 4 pápa, körülbelül 90 kardinális, három és félezer pátriarka, érsek és püspök tagja volt a rendnek.

Azonban Isten színe előtt és a hit szempontjából a befolyásos állásoknál és magas egyházi méltóságoknál sokkal többet érnek a szentek, akiket szent Domonkos rendje ajándékozott az anyaszentegyháznak. A rendnek megszámlálhatatlan sok — mindkét nembeli — tagja szentség hírében halt meg. Soknál elismerte az egyház, hogy oltáron tisztelhető. Többeket ünnepélyes Canonisatio által a szentek sorába iktatott. Ezek között van az anyaszentegyház ragyogó fénye Aquinói szent Tamás, az angyali doktor, szent Antonin, a híres firenzei érsek, akinek egyháztanítói méltóságra való emelése előkészítés alatt van, szent Jácint, aki messzi északra és Kína határáig vitte el az evangéliumot és kétszáznál több rendi letelepülést létesít.

tett, a csodatevő missziós atya Ferreri szent Vince, aki húsz éven át bűnbánati prédikációival egész Európát felrázta, V. szent Pius pápa, aki az egyházban a liturgia megújítását és egységesítését keresztülvitte és a törökök hatalmát megtörte, veronai szent Péter vértanú, aki haldokolva ujját vérébe mártva ezeket a szavakat írta a földre: Crédó! Hiszek! A legújabb időkben 1932-ben Nagy szent Albert a tudományok nagy mestere és mint egyház doktor, 1943-ban pedig Árpádházi szent Margit lett beiktatva a szentek sorába, hogy példaképe legyen a vezeklő, engesztelő lelkeknek az imádság, a bűnbánat és tisztaság szellemében. Így hát szent Domonkos már több mint hét évszázad óta igen nagy szolgálatokat tett az anyaszentegyháznak lelki fiai által az evangélium hirdetésében, az igazság védelmében, a keresztény erények, és az evangéliumi tökéletesség gyakorlásában.

Imádkozzunk, hogy szent Domonkos szelleme az elkövetkező évszázadokban is tovább éljen lelki utódaiban a lelkek megszentelésére és az egész egyház javára.

Szent Domonkos és rendje napjainkban

Rómában, a világhírű Szent Péter-templomban a főoltár, az úgynevezett confessió mögött, az apszisban áll az oltár, amelyben szent Péter szószékét őrzik. Az oltáron magán ábrázolva van a négy egyházatya, mint hordozói a szent evangéliumnak, amelyet az apostolfejedelem az örök városban hirdetett. Az oltár előtt, az apszis oldalfalainál két rendalapító szobra áll, jobbról szent Domonkos, balról szent Ferenc. Mintegy első őrei ezek szent Péter székének: szent Ferenc a szegénység rajongója és a szegények atyja. Domonkos pedig, az igazság lelkes hirdetője és a Prédikáló Testvérek atyja. Amikor 1893-ban a Domonkos és a ferences rend két legfelsőbb elöljárója a szentatya jubileumán egy aranyból készült emlékérmét nyújtottak át neki, akkor mondotta XIII. Leó pápa az emlékezetes szavakat: „az egyháznak szüksége van a két rendre! Rájuk van utalva!” Krisztus földi helytartójának eme szavai megmagyarázzák, ami a szent Péter templomban jelképesen van ábrázolva.

Az anyaszentegyház ellen Krisztus el-lensége kétféleképpen küzd: az érzéki dol-

gok erejével és a szellem tévedései által. A világ mulandó javakat, érzéki örömöket nyújt, földi boldogságot ígér. Ezek által számtalan lelket behálóz, akik pedig a szent keresztségben a Sátánnak, az ő műveinek és csábításainak ellene mondottak. Sőt nem ritkán még azoknak a szívét is elbolondítja, akik hivatásszerűen kizárólag Isten szolgálatára szentelték magukat. Ez irányban szent Ferenc lép fel az ellenség ellen szegény Testvéreinek az élén és az ellenség támadásait állandóan és győzedelmesen visszaveri. Hajadonfővel és mezítláb mennek ezek az önkéntes szegények a világon át és példájukkal prédikálnak a földiek semmiségéről és az örök javak értékéről.

Az ellenség arra törekszik, hogy a szellemet is elvakítsa és örök céljától elfordítsa. E célból ezerféle tévtant hirdet és ezekkel a gondolat szabadságát, a megismerés fejlődését és isteni tudományt ígér. Amint egykor Ádámnak és Évának mondom az ördög, úgy most is ez a csábító jelszava: „Olyanok lesztek, mint az Isten! képesek lesztek önmagatoktól különbséget tenni a jó és rossz között.” Ez irányban szent Domonkos lép fel prédikáló csapatával az ellenség ellen. És az isteni Ige két

élű kardjával visszaveri és üldözi őt a tévtanok legvégső kibúvójáig.

Ezzel már körülbelül megadtuk a feleletet arra a kérdésre: időszerűek-e ezek a szerzetes rendek napjainkban? Egyesek ugyanis tagadják, mások meg azt kívánják, hogy hagyjanak fel régi szokásaikkal és szerzetesi gyakorlataikkal és alkalmazkodjanak a kor kívánalmaihoz, mert csak ez által lesznek időszerűek. De mi azt kérdezzük: volt-e valaha idő, amelyben a világnak nagyobb szüksége lett volna az önkéntes lemondás, az önkéntes engedelmesség, az önkéntes szegénység és tisztaság példáira? És vajjon nem napjainkban, szemünk előtt vajúdik-e, forrong-e legjobban az egész világban az új társadalmi berendezkedés kérdése? Már két hosszú véres háborút átélt az emberiség rövid fél század alatt és nem találta meg az igazság és megbékélés útját. Sok millió emberélet, rengeteg anyagi és szellemi kultúrárték pusztult el s a vége nem jobb lét, hanem még nagyobb nyomor, és ínség. És még most sem akarnak az emberek oda visszatérni, ahonnét eltévedtek és ahol egyedül találhatnák meg a kiutat. A szörnyű anyagiasság gondolkodás és számtalan tévtanítás közepette kell ma is a fény, a világosság,

kell a példa, kellenek az eszmék s éppen azért kellenek ezek a régi szerzetesrendek az ő apostoli munkájukkal. „Az egyháznak szüksége van ezekre!” Ezt kellene az embereknek is kiáltaniok: Igen, kellenek nekünk ma is ezek az apostoli lelkek, akik irányt mutatnak, aki erősítenek bennünket! Csak az igazság és szeretet alapjain lehet új országokat felépíteni, békésebb időket biztosítani! Ezeket pedig ők hirdetik és gyakorolják a mi tanításunkra!

Szent Ferenc és Szent Domonkos rendje annyira időszerűek, hogy ha nem állanának fenn az egyházban, akkor ki kellene azokat könyörögni Istentől. Mivel fennállanak, imádkozzunk azért, hogy Isten tartsa meg, szaporítsa, lelkesítse őket, töltsse meg őket az ő lelkével és tegye őket alkalmassá, hogy az isteni Gondviselés szándékainak megfelelően a mai kor fiainak is megmentői lehessenek. Nem az által válik bárki is a rendeknek javára, hogy a saját szellemét és korának a szellemét beleviszi azok életébe, hanem sokkal inkább azon kell fáradozni, hogy a rendalapítók szellemét tegyük magunkévá és erősítsük azt minden erőnkkel tőlünk telhetőleg. Akkor beteljesedik e dicső rendeken is az egyház imája: Emitte Spiritum Tuum et crea-

buntur — Et revovabis faciem terrae!
Küldd el Szentlelkeset és megújul a föld
színe! Küldd el Szentlelkeket ezekre a ren-
dekre is, melyeket te magad ajándékoztál
az egyháznak, és újjáélesztve azokban a
régi szellemet, megújítod általuk a föld
színét is.

XXIV.

Szent Domonkos rendjének szelleme

A hármass szerzetesi fogadalomnak: az örökös szegénységnek, tisztaságnak és engedelmességnek megtartása majdnem minden szerzetnek lényeges és közös vonása. Ezenkívül minden szerzetnek van valami különleges, sajátos célja, ami által a többi-től különbözik. Szent Domonkos rendjének ez a megkülönböztető célja az apostolkodás. Szent Domonkosnál minden erre irányul, ennek a nagy célnak a minél tökéletesebb megvalósítására van beállítva.

Studium et praedicatio! Tanulás és igehirdetés! Ez az örökség, amelyet szent Domonkos rendjének hagyott. A hit igazságának hirdetése, megvédése, terjesztése, és az ezen épülő istenes élet fejlesztése. Erre akarja utódait is képesíteni a szigorú szerzetesek szabályaival és gyakorlataival: éj-

jeli felkeléssel, hosszú böjtölésekkel, közös zsolozsmáival, hozzá folytonos tanulással.

Nála mindezek eszközök apostoli lelkek nevelésére, a papi hivatás tökéletes beteljesítésére. A szerzetesi szigorú szabályok, a komoly tudományos foglalkozás, a „Sacerdotium“ szolgálatában állanak, ennek alapjai, fenntartói. Fiainak a szemlélődő szigorú, szerzetesi életből, meg a tanulásból kell táplálkozniuk, e két forrásból élniük, ha a szent Domonkos előtt lebegett apostol-eszmét meg akarják valósítani, ha szent, önzetlen, áldozatkész, szenvedni tudó és tudományos készségű apostolai akarnak lenni Krisztusnak, a Megfeszítettnek, a világ világosságának.

Ilyen apostolok ma is kellenek. Az Úr Jézus azért küldte szét apostolait, hogy minden népeknek hirdessék az evangéliumot. Amíg tehát emberek lesznek a világon, érvényben van az Úr rendelkezése. Egyúttal hozzáadja ígéretét, hogy „aki hisz, az üdvözülni fog, aki pedig nem hisz, az elkárhozik, és én veletek leszek a világ végezetéig.“ „De hogyan higgyenek az emberek, mondja szent Pál apostol, ha nem hirdetik nekik az Isten igéjét, és ki hirdesse, ha nem küld senki hithirdetőt?“ Világosan érthető ebből, hogy hithirdetőkre, aposto-

lokra mindig szükség van és lesz a világ végezetéig. Azért időszerű még ma is szent Domonkos rendje, melynek főhivatása a tanítás, a prédikálás, az igehirdetés. Amikor a hitetlenség oly szörnyű romboló erővel dolgozik a lelkek elvesztésén, okvetlenül kellenek apostoli lelkek, akik ezzel szemben minden erejükkel az Isten országát védelmezik és építik.

Tartalom:

	oldal
Előszó	5
I. A jövő csillaga	7
II. Iskolai évek	9
III. Az Egyház szolgálatában	12
IV. Apostoli munkában	16
V. Rendalapítási gondok	20
VI. Szűz Mária oltalmában és szeretetében	23
VII. A rendtestvérek között	28
VIII. A rendtestvérek élén	32
IX. Apostoli utakon	35
X. Szónoklatai és a lelkekért való buz- gósága	37
XI. Imaélete és imádkozási módjai	40
XII. Legfőbb eszményképe	46
XIII. Krisztus szeretetének hevében	50
XIV. A szenvedés tüzeiben	54
XV. A halhatatlan lelkekért	60
XVI. Apostol és szerzetes	68
XVII. Minden erény példaképe	70
XVIII. Angyali tisztasága	75
XIX. Szent Domonkos három főműve	79
XX. A világi apostolokért	84
XXI. Szent Domonkos és a női zárdák ..	87

XXII. Szent Domonkos és az Egyház	91
XXIII. Szent Domonkos és rendje napja- inkban	94
XXIV. Szent Domonkos rendjének szelleme	98

